

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar, po pošti prejemana 1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 25. decembra 1890.

Štev. 24.

Vabilo k naročbi.

Staro leto se bliža svojemu koncu in stojimo na pragu novega. Tako je tudi za „Mirove“ gg. naročnike prišel čas, da ponovijo svojo naročnino. „Mir“ stoji v deseto leto svoje dōbe, in bo tudi zanaprej, kakor do zdaj, neustrašeno branil svetinje vseh pravih, vernih Slovencev: vero katoliško, besedo materno in zvestobo do cesarja.

Mi živimo v burnih in nemirnih časih, kakoršnih naši predniki niso videli. Od vseh strani se dvigajo sovražniki sv. katoliške cerkve ter jej žugajo s pokončanjem. Namesto menj, je teh nesrečnih, po krivih naukih zapeljanih ljudij zmirom več. Zato je dolžnost vsacega zavednega Slovenca, da podpira in med ljudstvo širi take časnike, ki se vojskujejo zoper zmoto človeško in zlobnost hudega duha in njegovih privržencev na svetu; ki se vojskujejo zoper novošegno brezverstvo, iz kterega pride vse zlo: prepiri, sovraštvo med brati, lahkoživnost in potrata z gospodarskim propadom, vsakovrstne krivice, goljufije in sleparije; vsakovrstne pregrehe in hudodelstva že pri mladini; umori in samomori; nezadovoljstvo vseh stanov itd. „Mir“ pa hoče v soglasju z drugimi katoliškimi časniki ljudstvu oči odpirati in mu kazati, da nam zamore le luč sv. katoliške vere pot pokazati iz vseh zmešnjav, krivic in norčarij sedanjega časa.

Pa ne samo za vero se nam je vojskovati, ampak tudi za naše narodne in politične pravice, za veljavo naše slovenske matere besede, katero hočejo nasprotniki čisto uničiti. Dva velika národa si na vse moč prizadevata, vzeti nam kos za kos naša slovenske zemlje in potujciti nam nase čuroke s pomočjo nemških in laških šol. Kolikor bolj smo od vseh strani zapuščeni in na svoje lastne, pičle moči navezani, toliko bolj je vsak iz nas dolžen, da posveti vse svoje moči v blagor domovine. Zato je pa naloga slovensko-katoliških časnikov, da ljudstvu slovenskemu dajejo vedno novega poguma ter ga učijo, kako naj brani svojo vero in svoje narodne pravice. Tej nalogi se drage volje podvržemo in upamo, da bodo isto storili vsi podporniki in prijatelji „Mira“ s tem, da naš list pridno podpirajo in naročajo za sebe in za pošteno slovensko ljudstvo. Več ko bo naročnikov, toliko več veselja in poguma bomo tudi mi imeli v našem težavnem položaju. Mislimo, da smo svojo dolžnost po svoji najboljši vednosti in misli dopolnjevali in da smo gg. naročnikom za ta mali denar ponudili dovolj dušne hrane in pouka. Zato pa upamo, da ne bo odpadel noben stari naročnik in podpornik, ampak da jih pristopi še mnogo novih.

V tej nadi kličemo vsem čč. gg. naročnikom in podpornikom: Bog daj srečno novo leto!

Naročnina 1 gld. 24 kr. naj se blagovoli pošiljati v Celovec pod napisom: Upravništvu „Mira“.

Gdor list zanaprej noče več prejemati, uljudno prosimo, naj blagovoli poslati prvo številko nazaj, da vemo, v kolikih iztisih imamo list tiskati. — One častite naročnike, ki so z naročnino še za leto 1890. na dolgu, pa prosimo, da se spomnijo svoje dolžnosti ter nam dotični znesek pošljejo ob enem z novo naročnino.

Lastništvo in uredništvo „Mira“.

Pogled v staro in novo leto.

Prestali smo zopet eno leto trudapolnega narodnega dela, trdih bojev, preganjanja, sumničenja in vsakovrstnih stisk, ki smo jih od strani naših oholih nasprotnikov že tako vajeni, kakor vsakdanjega kruha. Grdili in sramotili, sumničeli in ovajali so nas po svojih listih, pretili nam s pestmi, tirali nas pred sodnike in črnili so nas pred celim svetom, podtikavši nam vsakovrstne hudobne namene. Prestali smo trdi volilni boj za deželni zbor, kjer so nas hoteli vreči iz zadnje postojanke in nam hoteli vzeti še tista dva poslance, ki ju imamo v

deželnem zboru. Pa junaška Podjunska dolina je s pomočjo cele narodne stranke ta naskok slavno odbila. Tudi po drugih krajih so Slovenci in njih rodoljubni voditelji storili svojo dolžnost, pa kaj, ko so priklenjeni na nemške okraje, da ostanejo v manjšini in ne morejo nič opraviti.

Naši veliki naporji niso v nobeni primeri s pičlimi drobtinicami, ki smo jih priborili. V deželnem zboru naša beseda ne najde posluha. Pa tudi prošnje za slovenske šole so ostale brez uspeha. Nekoliko se je naš voz vendar premaknil: učni minister je menda ukazal, naj se v slovenskih krajih vsaj tri ure na teden v šoli slovenščina uči.

Iz tega se vidi, da gremo počasi naprej in ne nazaj, kakor bi naši nasprotniki želeli.

Čeravno pa smo imeli na zunanji pogled le slabo letino zastran naših pravic, vendar smo na znotraj močno napredovali, česar zunanji svet seveda ne vidi. Ustanovili smo si katoliško-politično in gospodarsko društvo in tisto je priredilo sedem shodov, pri katerih so nastopili spretni govorniki in ljudstvo poučevali z živo besedo. Tako se je utrdila zavednost in pomnožila politična vednost in zrelost. V isti namen služi tudi „politični katekizem“, ki je prišel to leto na svetlo. Tudi pri podružnicah sv. Cirila in Metoda se je pogosto govorilo o šolah, zakaj da hočemo versko in slovensko šolo. Tudi v tem so zdaj poučeni vsi tisti, ki se sploh poučiti dajo; hudobnih ali podkupljenih ljudi pa itak nobeden ne bo prepričal in prekrstil.

Napredovali smo tudi na gospodarskem polju. Ustanovila se je lepa vrsta novih posojilnic, ki vse izvrstno poslušajo.

Zdaj pa poglejmo, kaj nam je storiti in kako se nam je obnašati zanaprej? Kaj nam prinese novo leto?

Novo leto nam prinese volitve za državni zbor. V deželnem zboru nam je nemogoče kaj doseči. Druga je pa z državnim zborom; tam slovenski poslanci niso v taki stiski, kakor smo mi na Koroškem. Tam pridejo Slovencev iz Kranjske in Štajerske še Čehi, Poljaki, Tirolci in Dalmatinci na pomoč, Nemci imajo pa samo Lahe za pomočnike. Državni zbor ima več pravic, kakor deželni zbori, tam se prav za prav delajo postave, ~~naa #e~~ goni tisto kolo, ki suče celo državo. Ako je slovenskih in katoliških poslancev tam več, kakor nemških in liberalnih, potem imamo upanje, da se naše zadeve na bolje obrnejo. Reklo se bo sicer, da so konservativni in slovanski poslanci tudi že sedaj večino imeli, pa vendar niso nič opravili. Ni sicer res, da niso nič opravili, marsikaj so obrnili na bolje; vendar je res, da niso toliko dosegli, kakor smo prej upali. Temu je pa kriva le o ma hljivost grofa Taaffeja. On se zmirom boji, da bi se Nemcem preveč ne zameril. Toda tudi Taaffe ni priliman na ministerski stol. Ako dobijo Slovani in z njimi združeni nemški konservativci močno večino v državnem zboru, potem bodo strune že bolj močno navili in vlado prisilili, da mora vladati po njih željah. Kolikor več bomo poslancev imeli, toliko bolj veljavna bo tudi naša beseda. Zato se moramo na vso moč pripraviti na prihodnje volitve v državni zbor. Da se je na koroške Slovence tako malo oziralo, k temu je mnogo pripomoglo tudi to, ker nemamo nobenega slovenskega državnega poslanca za Koroško. Vsi Koroški poslanci na Dunaju so nemški liberalci in oni ministrom koroške razmere v taki luči kažejo, kakor je za nje bolj prav, za nas pa slabo. Zato moramo vse svoje žile napeti, da vsaj enega slovenskega poslanca spravimo v državni zbor, kar bi bilo še najprej mogoče v volilnem okraju Velikovec-Celovec, pa le potem, ako bodo vsi rodoljubi v delo posegli in svojo dolžnost v polni meri storili.

S tem pa seveda še ni vse dognano. Mi moramo neprestano napredovati v vseh rečéh, da popravimo, kar smo skozi stoletja zamudili. Utrditi se nam je še bolj v gospodarskem oziru in

skrbeti za to, da postanemo sami svoji gospodarji brez tujih jerobov. Poganjati se moramo za versko in slovensko šolo z vsemi postavnimi pripomočki. Med ljud nam je širiti dobre knjige in časnike, da se vedno bolj izomikamo. Pa vse to so le priprave. Naš glavni namen je to, da dosežemo politično neodvisnost in svobodo. Ravno zdaj se vršijo obravnave, kako napraviti spravo na Češkem. Ako se tista srečno dožene, potem se moramo brž tudi mi oglasiti. Sodnijski, politični in volilni okraji se morajo na Koroškem tako spremeniti, da bodo Slovenci skupaj in Nemci skupaj. Potem lahko tirjamo slovenskih uradnikov, dva odseka deželnega šolskega sveta, slovensko okrožno sodnijo in narodne kurije v deželnem zboru. Ako bodo namreč slovenski okraji ločeni od nemških, potem ne bodo voljeni nemškutarji za slovenske poslance, ampak pravi Slovenci, in ti bodo potem v slovenski kuriji odločevali o vseh rečéh, ki se tičejo naše narodnosti. Bog daj, da to kmalu pride!

Vsi na stražo!

Pod tem naslovom prinesel je v Ljubljani izhajajoči konservativni dnevnik „Slovenec“ naslednji navduševalni in izvrstno pisani članek o ljudskem štetju, ki je sedaj za vse avstrijske narode prvo in najvažnejše vprašanje. Priporočamo ga našim oč. bralcem v ravnilo in dobrohotni ter vestni prevdarek. Omenjeni list piše:

„Koncem tega meseca imamo torej splošno ljudsko štetje, pri katerem se bode izmerila moč vsake narodnosti. Sovražniki naši napenjajo vse moči, da bi število nas Slovencev po slovenskih pokrajinah zmanjšali v svoj prospeh. Vreden ni, da ga zemlja slovenska nosi, ki bi povodom ljudskega štetja zatajil svojo narodnost — in se priznal k tuji. Bodimo torej na straži; poučujmo, dramimo, karajmo, kjer treba, da protivniki naši ne bodo obogateli na naš račun in pomnožili svojega števila. Kdor izmed našincev bi pri ljudskem štetju zatajil rod svoj, bodisi mož visoko nameščen, bodisi navaden delavec, gotovo zasluži ime: ničemurnika in izdajice.

Pri ljudskem štetju imel bode zopet važen nálog občevalni jezik, kterega mora vsak priznati. Protivniki naši že danes begajo ljudstvo, da občevalni jezik, kterega ta ali oni priznava, ne pomeni narodnosti, in bi vsled te prevare vsak Slovenec, ki se oglasi k nemškemu občevalnemu jeziku, ne zatajil slovenske svoje narodnosti in smel še dalje veljati za Slovenca. To pa ni res; občevalni jezik bode po ljudskem štetju odločno proglašen za materni jezik ali narodnost.

Poučno in važno je zvedeti, koliko Slovencev je v kakem kraju, v celi deželi in po vsi državi, koliko Nemcev, in koliko je ljudi druge narodnosti. In vse to se naj dokaže s prihodnjim popisovanjem. Seveda resnica ne bode prišla na dan, ako se mi sami ne potrudimo. Popisna pôla ali popisni komisar vprašal nas bode gotovo: koliko si star, kake vere, poklica ali službe itd.? Toda ne bode nas vprašal naravnost: Si li Slovenec ali Nемец, ali kake narodnosti? Da bi bili tako vprašani, odgovoril bi gotovo vsakdo: Slovenec sem,

ali: Národnost moja je slovenska. Ali tako vprašanje se nam ne bode stavilo, temveč: kako navadno govorimo, ali kak je naš običajni jezik ali občevalna govorica — ali nemški: kaka je naša „Umgangssprache“.

Na tako vprašanje odgovoril bode vsak Nemeec, da je navaden jezik njegov nemščina; Lah odgovori, da navaden govor njegov je laščina; Poljak zopet, da poljščina, in torej vsak Slovenec mora priznati, da njegov navadni jezik ali njegova „Umgangssprache“ je slovenski jezik. In po tem priznavanju, v kakem jeziku kdo govori, štelu se bode tudi, kako številna je kaka národnost, koliko v kakem kraju živi Slovencev, koliko je Nemecev itd., in koliko jih je po vsej deželi, po vsem cesarstvu.

Vse to moramo imeti v čislh zlasti tam, kjer se mi Slovenci poleg slovenščine poslužujemo tudi nemškega jezika, bodisi, da smo pri takem obrtu, trgovini, v poklicu ali v uradu, kjer moramo občevati tudi v tujem jeziku, to je v nemščini, ali pa da živimo v takem kraju ali mestu, kjer živimo skupaj z Nemci in se zaradi njih poslužujemo, ker ne umejo slovenski, nemškega jezika.

Ne smemo se torej motiti. Dasi bi umeli nemški in se nemščine posluževali v svojem poklicu in uradu in v občevanju z Nemci, s kterimi živimo skupaj — vendar smo in ostanemo Slovenci in naš navadni jezik je materni jezik, naša „Umgangssprache“ je slovenščina, ona slovenščina, za ktere ohranjenje in izobraženje so skrbeli najplemenitejši in požrtvovalni rodoljubi vsakega stanú in poklica, — isti jezik, v kterem govorimo s svojimi najdražjimi, s člani svoje rodbine, s svojimi stariši in otroci; isti jezik, v kterem kramljamo najiskrenejše in najodkritosrčnejše, — ker to je naš domač jezik, ker je to naš občevalni jezik, naša „Umgangssprache“.

Storimo to pred vsem zaradi tega, ker je resnica.

Drugič zaradi tega, ker se mora ta resnica pojaviti s popisom prebivalstva, da se zvé vsled našega národnega jezika, koliko živi tu Slovencev. Z ljudskim popisovanjem se ne preiskuje, kdo zna tudi nemški; ne bodo nas vprašali, kako se sporazumevamo z Nemci, s kterimi živimo skupaj; preiskavali ne bodo, kacega jezika se v kaki prodajalnici, obrtu ali uradu poslužujemo; ne bode se vprašalo, kak jezik v tem mestu govori večina prebivalstva — temveč dognati bodo hoteli, koliko ljudij je tu te ali one národnosti in koliko je tu Slovencev. In zatorej naj zglasi vsakdo, dasi govori več jezikov, samo jedino materini jezik slovenski.

Na srce polagamo vsem Slovincem radi resnice in v opomin, da vedó, zakaj se gre, in da se ne dadó zapeljati, če bi kdo to nameraval. V zakonu je sicer strogo prepovedano, da bi popisni komisar vplival na koga pri izpraševanju po njegovem občevalnem jeziku. Toda kolikrat se ne greši zoper zakone! Vseh nakán se ogibajmo in povsodi brez strahú odgovarjajmo, da naš občevalni jezik je slovenski in to more tudi zapisati komisar v pólo.

Tako moramo Slovenci postopati pri prihodnjem ljudskem štetju, da pokažemo resnico, ker to je naša pravica in tudi dolžnost.

Ko bi tedaj rekli, da je nemščina naš občevalni jezik, s tem bi se izključili iz svojega slovenskega národa, iz tega národa, ki je odrastek slovanske rodbine, s katero se nijedno národno pleme

ne more meriti gledé števila in obsežnosti svojih dežel; izključili bi se iz svojega národa, čegar ime in čine pozna širni svet in ki je bil vsled nemile usode nasilno mnogo stoletij tlačen in teptan, zdaj pa z nova prerojen. Ko bi torej mi Slovenci proglašali nemščino za svoj navadni jezik, postopali bi kakor odpadniki, enako onim bednim poturicam!

In kdo izmed poštenih Slovencev bi neki imel tako žalosten pogum, da bi še sam pomagal število svojega národa zmanjševati, in kratiti pravice njegove? Samo ondi, kjer smo, imamo pravice svoje kot Slovenci!

Radi tega na delo, zlasti v mešanih, dvojezičnih občinah, národni, zavedni možje! Združite se in poučite ljudi o njihovih dolžnostih in pravicah. Vsak ima pravico, proglašati se za Slovenca, in ta jezik slovenski, v kterem on v veselji peva národno pesem, kteri se v rodbini glasi iz ust njegovih otrok in v kterem moli k Bogu; ta sladki in mili jezik slovenski je njegov občevalni jezik!

Pred vsem treba, da se vsi posamičniki, kterih treba, in vsi slovenski listi pečajo s to vážno národno zadevo. Nikogar nočemo dolžiti in sumničiti, da se v tej smeri ne spominja národne dolžnosti, vendar bi želeli, naj ostane osebna mržnja brez neblazega vpliva gledé obrambe proti napadom národnega sovraga. Čas hiti, valovi nevarnosti so vedno burnejši in nemirno udarjajo, zaradi tega odmeva naj klic naš po vseh slovenskih deželah: »Vsi na stražo!«

Odgovor ministra grofa Falkenhayna na interpelacijo poslanca Hocka in tovarišev.

Poslanec Hock ni bil zadovoljen, da je v koroškem deželnem zboru čisto po nepotrebnem dregnil g. poljedelskega ministra zavoljo tega, ker je tisti blagovolil dovoliti, da je prišel tajnik c. k. kmetijske družbe kranjske g. Pirc iz Ljubljane v Celovec ter je pri shodu našega političnega in gospodarskega društva govoril o gospodarstvu in živinoreji, — on je svojo interpelacijo ponovil še v državnem zboru. Minister mu pa odgovora ni dolžen ostal. Odvrnil mu je tako-le:

„Dné 22. novembra t. l. prejel sem naslednji telegram:

Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem s sedežem v Celovcu je sklicalo za sredo dné 26. novembra t. l. shod kmetovalcev iz slovenskih okrajev koroških. Na dnevni red je postavljen tudi govor o umni živinoreji, kterega je bil prevzel vodja gosp. Povše iz Ljubljane, ki pa ne more priti, ker je kot deželni poslanec vezan na deželni zbor, ki še zboruje. Ker ima priti do 200 kmetovalcev, kterih glavno delo je živinoreja, in kterim je slovenski jezik bolj umljiv, tu na Koroškem pa ni nastavljen nobeden slovenščine zmožen popotni učitelj, dovoljujemo si, Vašo svetlost spoštljivo prositi, da blagovolite odrediti, da sme ta za naše kmete vázni govor prevzeti popotni učitelj kranjski, g. Gust. Pirc, ki je to storiti pripravljen.

Vašej svetlosti z vsem spoštovanjem udani

Vekoslav Legat, podpredsednik.

Ta telegram se je odposlal od strani kmetijskega ministerstva c. k. deželnemu predsedništvu v Ljubljani z dostavkom, naj se g. Pirc odpošlje v Celovec, ako je mogoče, in naj se to naznani tudi g. Legatu.

Dné 26. novembra došel mi je zopet telegram omenjenega društva, v katerem se izreka zahvala, da se je dovolilo g. Pircu govoriti poučni govor.

To je čisto priprosti in naravni začetek in konec te zadeve, kar si dovoljujem visoki zbornici naznaniti, da se razvidi cela ta stvar.

Ob enem pa moram odločno zavrniti izraz, da je bilo to dejanje „nepriстойno“, in to tem bolj, ker sploh in na noben način ne pustim poljedelskemu ministerstvu jemati pravice, da porabi poljedelske popotne učitelje kmetijskih družb, ki jih podpira država, tudi preko tistih mej, za katere so v prvi vrsti postavljeni, ako v to potreba kaže. Samo po sebi pa se razume, da ima poljedelsko ministerstvo pri takih odredbah edino le kmetijski napredek pred očmi.“

Zdaj imajo naši mogotci menda zadosti! Take zaušnice že dolgo niso dobili. Naj jim dobro tekne! Želeli bi bili le še to, da bi jim bil g. minister tudi še povedal, da je to storiti spoznal za potrebno, ker na Koroškem ni nobenega kmetijskega učitelja, ki bi mogel slovenskim kmetovalcem govoriti v njim razumljivem domačem jeziku.

Andreju Einspielerju!

Govoril mestni kaplan gosp. Fr. Treiber pri slavnosti v Celovcu dné 26. novembra t. l.

(Konec.)

Slavna gospoda! Oglejmo si še drugo, ne manj važno stran njegovega delovanja. V tesni zvezi in dotiki s časnikarstvom je bila Andrejeva politična delavnost. Ravno ta pa nam kaže njegov značaj v najsvetlejši luči. Sam samecat je stal toliko let na braniku in povzdignil vsako leto v deželnem zboru svoj glas, da je odmeval po vseh slovenskih pokrajinah. Ni se dal pregovoriti od višjih krogov, da naj pusti politično delovanje. Pretili so mu, a ni se dal oplašiti, in ko mu je sam minister Schmerling pisal in zažugal, da ga hoče odstaviti od službe ali pa prestaviti prav daleč od domovine, kaj mu je odgovoril naš slavljeneč? Rekel je, „prej, da grem na tuje, rajši prostovoljno se službi kot cesarski profesor odpovem, in potem hočem samo politično delovati za Slovence; kakošna pa ta delavnost bode, si vaša ekscelenca lahko mislite iz tega, kar sem dosedaj pisal in govoril“. Še zadnje leto prej da je šel v pokoj, mu je neki predstojnik prigovarjal, da naj pusti uradovanje „Mira“, a tudi temu je odgovoril, da tega ne stori. Strahú, bojzljivosti ni poznal Andrej Einspieler. Pogumno in možato razkrival je težnje koroško slovenskih kmetov. Kot poslanec kmetijskih občin potegoval se je s posebno neumornim trudom za prid in korist kmetskega stanu.

Slavna gospoda! Najdražje in najsvetejše blago pa je za človeka življenje. Strašen hudodelnik je, kdor vzame sam sebi ali drugemu življenje. Kar je posamičnemu človeku življenje, to je celemu

národu materna beseda, materni jezik. Kdor hoče vzeti národu materno besedo, trga mu jezik iz ust, strupi mu kri, seka mu smrtne rane. Národu vzeti materni jezik, se pravi národ umoriti, to je, kakor je rekel poslanec Greuter, mutasta smrt. Za to najdražjo svetinjo, za milo donečo materno besedo slovensko, za te sladke glasove, ki smo prve čuli iz materinih in očetovih ust, v ktere izlivamo vse čute, ki so nam dragi in sveti, boril se je naš slavljeneč z ognjevito navdušenostjo. Tirjal je pri vsaki priliki, da se ima spoštovati slovenščina kot drugi deželni jezik. Zahteval je na primer, da morajo znati zdravniki v deželni bolnišnici slovenski, da se morajo sporazumeti z bolniki. Kaj se mu je odgovorilo? „Ni treba znati jim slovenski, zato, ker tudi živino in male otroke zdravnik lahko zdravi brez znanja slovenskega jezika!“ Od leta 1871. do 1874. je stavil vsakokrat v prvi seji deželnega zbora predlog, da se naj zapisnik deželnozbornskih obravnav razpošilja slovenskim občinam tudi v slovenskem jeziku; pozneje, da naj vsprejema deželni zbor tudi peticije ali prošnje, ki so pisane v slovenskem jeziku. Posebno pa se je potegoval za slovenske šole. Izprevidel je, in to izprevidimo sedaj vsi, da se národ mora ponemčiti v teku časov, ako se bo mladina naša vedno in izključljivo poučevala v nemškem jeziku. Mi Slovenci smo katoliški národ — drugovercev nemamo med seboj. Šola naša mora se torej, ako hoče ustrezati resničnim potrebam slovenskega roda, ozirati na vero in národnost; šola mora biti národna na verski podlagi. In to je glavna točka Andrejevega šolskega programa. Vsako leto govoril je pri deželnem proračunu o šolah, oddajal peticije slovenskih občin, objavljal pritožbe slovenskega prebivalstva, kazal na slabe uspehe sedanjega šolanja, posebno, kako malo se otroci sedaj naučijo in da se slovenskega jezika malo ali čisto nič ne učijo, da so sedanje šolske naredbe krivične in deloma tudi nepostavne. Za odgovor se mu je navadoma vrnilo z napadanjem slovenskih duhovnikov, posmehovanjem in natolcevanjem. A vse je Andrej mirno prenašal, ker zvest si je bil, da stvar, ki jo zastopa on, je pravična, da mora zmagati prej ali slej. Da bi se národ zbudil in ogrel za slovensko šolo, ustanovil je Einspieler prvo koroško podružnico svetega Cirila in Metoda. Hitro za to so se začele ustanavljati podružnice po kmetih in sedaj jih štejejo že trinajst.

Slavna gospoda! Naj omenim h koncu še Andrejevo brezmejno darežljivost in požrtvovalnost. Žrtvoval je, kakor smo že slišali, mnogo, mnogo za časnike in razna národna podjetja. A tudi v zasebnem življenju ni ga bilo radodarnjšega moža od njega. Brez razločka národnosti, vse je podpiral. Vzlasti mladim pridnim dijakom je bil vedno naklonjen. Kdor je bil v stiski, da ni imel potrebnih knjig, ali mu je manjkalo hrane, obleke, šel je hitrih nog h gospodu Einspielerju. Kar segel je v žep in pogostoma dal, kolikor je imel. Marsikteri izmed mlajših duhovnikov in razumnikov drugih stanov užival je njegovih dobrot. Bodimo mu hvaležni in kažimo to hvaležnost dejanski s tem, da ga posnemamo.

In zdaj sladko spavaj in počivaj v večnem miru. Da-si že trohni tvoje truplo, ki smo je pred poltretjim letom izročili hladni majki zemlji, tvoj

duh ni umrl, tvoj duh plava nad nami; — ideje, ki si jih zastopal ti, živé mej nami; tvoje goreče domoljubje prošinja tudi nas v boji za obstanek národa našega. Ako hočete nam pešati moči, polastiti se nas obup, videče vedno rastoče navale nasprotnikov, tedaj naj nas tvoj spomin vnovič krepča in spodbuja, da ne omagamo, temveč, da ystrajamo na bojišči, na katero smo se postavili. Zastava, ki si jo razvil ti in nosil pred nami skoz celih štirideset let, zastava, v kateri se blišči tvoje geslo: „vse za vero, dom in cesarja“, naj plapolá tudi nam v boj zmagonosni.

Čast in slava našem slavljenecu gosp. monsignoru Andreju Einspielerju! Živio!

Govor posl. Ivana Hribarja

o političnem položaju, zlasti v oziru na Slovence.

Pri razpravi o proračunu kranjskega deželnege zborá dné 24. novembra t. l. je poslanec Ljubljanskega mesta, gospod Ivan Hribar, zopet enkrat avstrijsko našo vlado z resnimi in odločnimi besedami opozoril na hude krivice, ki jih moramo Slovenci trpeti in kako je tako postopanje celó državi na škodo. Tožil je, da se ne izvršujejo postave gledé enakopravnosti; da se nastavljajo uradniki, ki našega jezika niso zmožni; da se pri političnih uradih nastavljajo večidel mladi plemiči, ki nas ne umejo in naših razmer ne poznajo. Povedal je, kako se na Štajerskem še vse nemško uraduje in tudi pri šolah nemščina usiljuje na malih in srednjih šolah; kako je celó na Kranjskem nemško uradovanje navada, slovensko pa le izjema. Iz vsega postopanja uradnikov se vidi njih mržnja do vsega, kar je slovensko; zdi se, kakor bi bila vlada trdne volje, slovenski národ čisto zatreči. Nadalje je pravil, kako se na Primorskem Slovenci in Hrvati zatirajo v korist irredentarijem, ki so puntarji zoper Avstrijo in mečejo petarde, da bi to pred vsem svetom pokazali. Omenja tudi, s kako častjo so bili od vladnih organov sprejeti bosanski Turki, ki so prišli iz Meke. Tedaj celó Turek je bolj v časti, kakor Slovan! Potem se obrne govornik do unanje politike in pravi, da zveza med Nemčijo, Avstrijo in Italijo nema obstanka in da se bodo Nemci in Lahi tudi v prihodnje pokazali kot sovražniki Avstrije, kar so vedno bili. Nasprotno pa avstrijske vlade nočejo poznati Slovanov, ki so jo rešili leta 1866., ko so Čehi odbili pruske ponudbe, in leta 1848., ko so se vzdignili Hrvati, Srbi, Slovaki in nazadnje Rusi ter potlačili madjarske in druge puntarje. Slednjič pravi govornik, da bo vlada spoznala važnost Slovencev in jih združila v eno celoto; da bo vendar enkrat jenjala tiskati svoje zveste národe, božati pa tiste, ki se jej upirajo.

Obširni govor je napravil na poslance in galerijo velik utis. Zavoljo pičlega prostora ga seveda v „Miru“ ne moremo celega priobčiti. Navedemo pa po stenografičnem zapisniku tiste besede, ki jih je poslanec govoril o koroških razmerah, in ki se tako-le glasijo:

„Gospoda slavna! Ozrimo se po slovenskih pokrajinah in oglejmo si, kako uradujejo okrajna glavarstva in videli bodete, da je moja trditev, kako

neradi se vsprejemajo Slovenci v politične službe, popolnoma resnična. Okrajni glavarji so večinoma aristokrati, ako to ne, pa vsaj Nemci; o komisarjih velja isto. Slovenci so v političnih službah bele vrane. Kaj pa naj rečem o naraščaju? Kakošen mora biti na Štajerskem, Koroškem in na Primorskem sodimo lahko iz tega, če vidimo da se v naši deželi pripravljajo za politično karijero plemiči-grofici à la Künigl.

Se hujše pa se godi národu slovenskemu gledé ravnopravnosti v jezikovnem oziru. V tem oziru smo Slovenci v nekterih pokrajinah pravi parije; kajti neverjetno ali vendar resnično je, da se dandanes, ki stojimo že skoro na pragu dvajsetega stoletja, drznejo cesarski kraljevi uradniki na Koroškem v c. kr. uradih zabranjevati rabo slovenskega jezika, in da se posmehujejo slovensko govorečim strankam ter se jim pačijo. Kdor je količkaj promotri-val žalostne razmere na Koroškem in je videl kako neolikano in neotesano se postopa celo tudi od vladne strani proti slovenskim prebivalcem, priznal bode, da ga v prosvetljeni Evropi ni bolj nesrečnega trpina, nego je Slovenec na Koroškem. Oholost Nemcev, ki so v teku stoletij ponemčili dve tretjini prej čisto slovenske dežele, grozna je; sovraštvo njihovo do vsega slovenskega, dá se primerjati le sovraštvu nekdanjih janičarjev do vsega krščanskega. (Klici na levi: „Dobro, istina!“) Kako bi pa koroški Nemci tudi ne besneli in ne zatirali slovenskega rodú, ko vidijo, da je vlada sama obsodila naš národ v staroslavnem Korotanu na národno smrt in kako čudovito premeteno hoče izvršiti to svojo nakano.

Gospoda moja! Brezpraven bil je národ naš na Koroškem od nekedaj; odkar pa je kronovina Koroška postala Zabierowski vilajet, od takrat godi se mu krivica za krivico, ne da bi se moglo govoriti o najmanjši pravici. Pač se oglašajo slovenski prebivalci s pritožbami, ali visoki gospod v Celovski rumeni palači ima za nje k večjem kak razžaljiv migljaj z rameni ali pa se jim meni nič tebi nič posmehuje, med tem ko se z vso gorečnostjo udeležuje vsega, kar ukrepajo nemški krogi proti slovenskim svojim sodeželanom.

Ali je potemtakem čudo, da so stvari na Koroškem dospele srečno tako daleč, da nemški prebivalci zabranjujejo slovenskim svojim sodeželanom praznovati god presvetlega cesarja in vladarja svojega. To se je jasno pokazalo dné 6. oktobra t. l. v Pliberku, kjer se je nemška svojat predzrnila tako daleč, da je z gasilnimi brizgalnicami hotela razgnati Slovence, ki so se zbrali, da praznujejo god svojega vladarja. C. kr. okrajno glavarstvo v Velikoveu vedelo je že nekoliko dni prej, kaj namerava merodajna gospoda Pliberška v zvezi z mestno sodrgo; mesto pa, da bi bil politični komisar, ki je bil v dan slavnosti odposlan na lice mesta, zabranil tako nelojalno in nepatrijotično ravnanje Nemcev, hudoval se je nad Slovenci, rekši: zakaj se ravno v Pliberku drznejo praznovati god svojega cesarja. Hude so bile te besede in mislim, da so si jih dobro zapomnili koroški Slovenci; ako si bodo pa izvajali iz tega prestopka komisarjevega morálo, ktera baronu Schmidt-Zabierowu in visokim proktorjem njegovim ne bi utegnila biti všeč, pripiše naj to samemu sebi.

O obupnih razmerah ljudskega šolstva na Koroškem se je mimogredé že govorilo v tej visoki

zbornici. Naj mi bode pa dovoljeno, da danes, ko govorimo splošno o stanju slovenskega národa, še enkrat omenjam te stvari in Vas častita gospoda! opozarjam, kako nenaravno so uravnane ljudske šole na Spodnjem Koroškem, tako da vsled te nenaravne svoje uravnave nikakor ne morejo zadovoljati nalogi, která pripada šoli po zakonih. Gospoda moja! vse kar je cesarskega kraljevega na Spodnjem Koroškem, združuje se z Nemci v jedno hrepenenje, da se prej ko prej ponemči mladina slovenska. Visoki deželni vladi, oziroma c. kr. deželnemu šolskemu sovetu v Celovcu velja za najvišjo modrost, da na slovenske šole v Spodnji Koroški pošilja učitelje, ktorí prav nič ne umejo slovenskega jezika. Zato vidimo, da so tam za slovensko mladino v navadi še vedno take kazni, které so bile nekđaj v navadi tudi pri nas in o kterih se zgražamo še dandanes iz dna svoje duše, če pomislimo, v kakem cinizmu so imele svoj izvor. V ljudskih šolah na Koroškem zabranjeno je namreč otrokom občevati med sabo v slovenskem jeziku; če se pa kak otrok vkljub tej naredbi vendar tako daleč spozabi, da govori slovenski, tedaj se postavi k tabli v posmeh vsej mladini ali pa se mu odkáže prostor v zadnjem klopi. Gospoda moja! tako odgajajo nemški učitelji slovensko mladino na Koroškem. In vendar nahaja to ravnanje odobravanje v merodajnih krogih.

Da se pri oblastvih Slovincu ni nadejati niti najmanjše rešitve v materinem mu jeziku, umevno je samo po sebi. Da bi pa národ sam po svojih poslancih ne odkrival teh ran, da se kaj tacega prepreči, združuje se ob času volitev vse, karkoli je opravičeno nositi predikat c. kr. v jedno falango z nasprotniki národa slovenskega. Jedino vojakov ne pošiljajo še korteševati; žandarmerija bila je v Velikovškem okraju v poslednjih deželno-zborskih volitvah v resnici mobilizovana. Če se pa národ kljubu takemu nezaslišanemu pritisku neče udati, tedaj se postavljajo njegovi poslanci pod policijsko nadzorstvo, kakor se je to zgodilo poslancu Einspielerju. (Klici na levi: „Lepa ustava!“)

Razsoden človek ne bode ni za trenotek dvo-mil, da se vse to godi z vednostjo in voljo grofa Taaffeja, onega istega Taaffeja, ki je takoj pričetkom svojega ministirovanja — kakor je dejal — zapisal pomirjenje med avstrijskimi národi na svoj prapor. Kako si umeva pomirjenje koroških Slovincov, pokazal je s tem, da jim je poslal grobo-kopa v osobi barona Schmidta-Zabiérowa in da delovanje njegovo popolnoma odobruje, vidno je iz tega, ker mu je dal podeliti naslov ekscelence.“

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Naš mestni zbor in ljudsko štetje). V nekem popravku, ki se je poslal listu „Freie Stimmen“, trdilo se je po pravici, da Celovec ni nemško, ampak ponemčeno mesto. To je pa silno zbudlo naše mestne očete. Podžupan dr. Posch je predlagal, naj se takim trditvam z uradnimi izkazi ljudskega štetja nasproti stopi. To je pa udarec v vodo. Saj ljudsko štetje ne dela razločka med pravim Nemcem in ponemčenim Slovincem; oba se štejeta za Nemca. Mi poznamo mnogo slovenskih rodbin v Celovcu, kterih otroci

ne znajo nič slovensko. Naravno je, da se upišejo za Nemce. Če se nam toraj števalo „Nemcev“ nasproti moli, s tem nikakor še ni dokazano, da zamorejo svoj nemški rod dokazati v tretje ali četrto koleno nazaj. Trditev, da je Celovec ponemčeno mesto, toraj ne more ovržena biti s številkami ljudskega štetja, ki sploh ne šteje národnosti, ampak le „občevalni jezik.“ Tudi dr. Hibler je mislil, da mora pri tej priliki Slovincem eno zasoliti, zato je predlagal, naj se pri tistih, ki se zapišejo za Slovence, poizve tudi njihov stan in če kaj davka plačajo. S tem je mislil na to cikniti, da so Slovinci večjidel le posli. Mi ne oporekamo, da so posli v Celovcu večjidel Slovinci; pristavimo pa, da jih je tudi med posestniki, trgovci in obrtniki več, kakor dr. Hibler misli, samo da nemajo vselej poguma in volje, to razodeti. Sicer pa to nikjer ni v navadi in tudi ni zaukazano, da bi se pri kaki manjšini toliko pazilo, kakega stanu so nje udi. Če hoče Celovec to posebnost upeljati, slobodno mu!

Iz Rožne doline. (Stavbe pri Dravi.) Tukaj smo se vsi razveselili, ko smo zvedeli, da deželni zbor noče nič več dati za stavbe pri Dravi. V našem kraju nam niso nič koristile, ker niso prav narejene; nekterim so stavbe celo škodo pri zemljiščih naredile; denarno škodo pa imamo vsi brežani, ker nam je Drava, ali bolje, deželni zbor naložil težka plačila za te ponesrečene stavbe. Resnično je tedaj, kar je rekel poslanec dr. Pretner v deželnem zboru, da bi boljše bilo, ko bi ne bili tega dravskega ravnanja nikoli začeli.

Iz Velikovca. (Naša posojilnica in nasprotniki.) Vsi se še dobro spominjamo, kako se je nam posmehoval in iz nas norčeval urednik Dobernik takrat, ko je izdal minister Pražak znano naredbo, da se mora na zahtevanje strank v gruntno knjigo zapisovati v slovenskem jeziku. Sama škodoželjnost ga je bila. Pisaril je v svojem zloglasnem lističu „Freie Stimmen“, da slovenski kmetje ne bodo dobili denarja na posodo, ker ga jim nemške hranilnice ne bodo dajale na slovenske izpiske iz gruntne knjige. S pravo porogljivostjo ukazoval je kmetom, naj le gredo h gospodom duhovnikom po denarja, ki ga dosti imajo itd. V odgovor na taka hujskanja smo bili Slovinci prisiljeni ustanoviti si svoje posojilnice. Posrečilo se nam je! Ustanovili smo do sedaj 11 posojilnic, a dvanajsta se snuje pri nas v Velikovcu, kjer je izvanredne važnosti. Zdaj se pa mi smejimo, Dobernik pa se jezi in pravi, da v Velikovcu ni treba več posojilnic. Seveda za Nemce je ni treba, a potrebna je za Slovence tako kakor ribi voda. Zdaj si bomo s a mi lahko pomagali, ako bo kdo izmed nas v zadregi. Ne bodemo primorani več hoditi po denarja k Nemcem, ki so vsi Dobernikovi pristaši. Ti so imeli do sedaj dobiček od naših denarjev in ga rabili za svoje nemške namene proti Slovincem. Tako so morali kmetje s svojim denarjem proti samim sebi delovati. Zdaj bode drugače in tako je prav, — svoji k svojim! Otresti se hočemo najprvo nemškega kapitala, potem bodemo tudi v političnem oziru imeli proste roke. Minuli bodo časi, deloma so že minuli, ko so slovenske kmete kar komandirali k volitvam. Stali bodemo odslej na svojih nogah. — Dobernik denuncira v istem dopisu nekega učitelja, ki se še ni dal v

kozji rog vgnati in se še upa slovensko čutiti. Zakaj? Zato ker je učitelj napil novi posojilnici, da se naj razvija in blagodejno upliva na blagostanje kmetškega ljudstva. Potem reci kdo, da to niso „Freie“ Stimmen. Še to jim ni prav, da bi se kmetom malo lažje in boljše godilo, kakor Hocku ni prav bilo, da bi slovenski kmetje poslušali slovenski pouk o živinoreji. To so liberalci, da se Bogu usmili! Zdaj vendar vsak kmet lahko z roko ošlata, kaj hočejo liberalci. Oni hočejo, da bi slovenski kmetje od Nemcev denar izposojevali, da bi jih potem Nemci imeli v pestéh; oni hočejo, da se kmetom nič koristnega ne pove v maternem jeziku, da bi vedno tumpasti ostali; taki se dajo lažje zapeljati, kakor pa tisti, ki so dobro poučeni. Mi se posojilnice jako veselimo in kličemo: vivat sequens! Le tako naprej!

Iz Velikovške okolice. (Utis Einspielerjeve slavnosti.) Težko je popisati, kako si Velikovški nemškutarji žnoble grizejo, odkar so zvedeli, da se je Einspielerjeva slavnost v glavnem mestu Celovcu brez ovire in tako slavno izvršila. Kamor prideš, se o tem govori. Slovenci so veseli, ko slišijo praviti, kako je bilo lepo; nemškutarji in zagrizeni Nemci pa ne vejo, kaj bi počeli od jeze. Tako sem zvedel sledečo smešno dogodbo: Neka kmetica je prišla v neko prodajalnico in tam kupila neko flašico; kaj je bilo v njej, pa ne vem. Navadno je dobila tak glažek blaga za 12 kr., zdaj pa se je tirjalo od nje 15 kr. Ko ženska vpraša, zakaj se je ta reč tako podražila, odvrne gospodar: „Zavolj Einspielerjeve slavnosti.“ Zdaj nam bodo morda še tinto, papir in peresa tako podražili, da vam še pisati ne bomo mogli in tako bote ostali brez dopisov. Najbolj bi bil pa jaz vesel, ko bi žganje tako podražili, da si noben Slovenec več tega strupa ne bi mogel kupiti, tako bi se vsaj odpravilo nesrečno žganjepitje. Tudi to bi bilo dobro, ko bi tiste malotrpežne „štöfe“ in „cajge“ po prodajalnicah tako podražili, da bi kmetje sukno in prt spet doma izdelovati začeli. To bi prineslo Slovincem vsako leto več milijonov dobička!

Iz Mlinskega Grabna. Bralcem „Mira“ bode gotovo še dobro v spominu, kako so še ne pred dolgim časom naši liberalni (??) časniki padli nad č. gosp. kaplana L. ter strašno lagali se o nekem dogodku v krčmi „pri Magnetu“ v Velikovcu. Naši nemško-liberalci se vedno bahajo, da so poštenjaki in da karajo vse, kar je graje vrednega. Zatorej se nam jako čudno zdi, da sedaj molčijo o dogodku semanjega dne v krčmi pri „Zvezdi“ v Velikovcu, o katerem so gotovo dobro poučeni. Ta dan je namreč v rečenej krčmi neki gospod, ki se prištevava nemško-liberalnim prvakom, na jako surov način psoval nekega slovenskega učitelja ter ga pital z imeni, katerih omikan in izobražen človek nikdar rabiti ne more in tudi rabiti ne sme. Nemški liberalci nam vedno očitajo, da nismo izobraženi, da smo surovi ter nam priporočajo nemške šole kot živo potrebo, da se olikamo, da ne bodedemo zanaprej več „windische Trottel“, ampak omikani ljudje. Zatoraj na vse pretege hvalijo nemške šole. Sedaj pa vidimo. Tudi omenjeni liberalni gospod, ki je psoval mirnega, poštenega in povsem omikanega slovenskega učitelja, obiskoval je le nemške šole, navzel se nemške kulture

in vendar se je tako spozabil. Da bi bil kak Slovenec kaj takega storil in kakega nemškega učitelja razžalil, joj kakošen krik bi nastal med našimi nemškimi liberalci! Po vsih svojih listih bi pisali, kaki suroveži in neotesanci da so „bindišarji“ in klicali bi vlado na pomoč. Sedaj pa lepo molčijo. Sicer pa hočem o tem dogodku natančneje poizvedeti, potem pa Vam vestno in natanjko poročati. Za danes le toliko, da častiti bralci „Mira“ vidijo, kako da znajo liberalni časniki zamolčati, kar jim ne diši in se ne podá v liberalno mavhó. Našim nemškimi liberalcem pa, ki hočejo, da bi se Slovenci navzeli take kulture, kakoršno je kazal že omenjeni liberalni prvak, kličemo: Pojdite „rakov“ žvižgat s tako kulturo!

Izpod Velikovca. (Umeščenje č. g. A. Velisciga na Št. Petersko faro.) Na večer 8. listopada začnejo grometi možnarji na Št. Peterskem griču. Radoveden prašam soseda, kaj da to pomeni. On mi odgovori, da so prišli v Št. Peter nov župnik č. g. A. Veliscig in da bo jutri njih inštalacijá. Drugo jutro, bila je nedelja, se že čuje mogočnega zvona glas in strel možnarjev v Št. Petru, da se razlega daleč po lepi Podjurski dolini. Mikalo je tudi mene, videti redko svečanost in lepo, novo Št. Petersko cerkev. Zato uberem pot pod noge in grem proti Št. Petru. Ravno dospem do farovža, ko gospod učitelj in gospodična učiteljica peljeta dolgo vrsto šolske mladine v farovž, pred katerim je že stalo mnogo ljudstva. Tudi jaz se jim pridružim, da vidim sprejem novega župnika. Zdaj se prikaže pri vratih čast. duhovščina, med njo č. g. dekan Velikovški. Ko stopijo novi župnik iz hiše, pride jim naproti belo oblečena deklica, jim podá šopek svežih cvetlic ter jih pozdravi najprej v imenu šolske mladine, naj bi jej bili skrben učenik, potem pa jih pozdravi v imenu cele fare, ktere naj bodo dolgo let skrben dušni pastir. Gospod župnik se ginjeni zahvalijo in obljubijo, da hočejo vse storiti, kar bo v njih moči. Zdaj se vzdigne vsa množica in se pomika v sprevodu med zvonjenjem in streljanjem proti cerkvi. Pred pokopališčem je stal mogočen slavolok z napisom: „Bog blagoslovi in ohrani našega dušnega pastirja!“ V cerkvi nam je sloveči pridigar č. g. dr. P. Alojz Cigoj navdušeno razlagal, kako župnik spremlja človeka od rojstva do groba ter mu zmirom dušne dobrote deli, in kaj so farmani svojemu župniku dolžni, da ga morajo spoštovati, ljubiti in zanj moliti. Slednjič opominjajo še gospoda župnika na njih težke dolžnosti. Po dovršeni inštalaciji je novi g. župnik daroval sv. mašo.

Iz Štebna pri Velikovcu. (Družba sv. Mohorja. — „Mir“. — Posojilnica.) Po dveletnem molčanju se spet enkrat oglasim. Mohorjevih bukev že težko pričakujemo, posebno se veselimo živinozdravnika. Tudi se sliši želja, naj bi družba izdala po „Besedniku“ (10. febr. 1874) obljubljeni knjige: drugi del „Slov. Vedeža“ in „Knjigo iznajdeb“. — Zastran „Mira“ je želja več naročnikov, naj bi naznanjal vreme in letino po drugih deželah, posebno slovenskih. Za „Pouk in kratek čas“ pa želijo nekteri potopisnih črtic, ker smo Slovenci radovedni, kako je po drugih deželah, pa smo prerevni, da bi se sami podali na pot. — Dne 1. decembra se je v Velikovcu osnula slovenska posojilnica pod vodstvom gospodov: Ant.

Keznarja, župnika v Št. Rupertu; dr. Jožefa Messnerja, odvetnika; kanonika Virnika in drugih. Zbrali smo se pri Plešivčniku. Gospod dr. Messner nam je razložil korist posojilnic in nam podal še več drugih naukov, kako se nam je obnašati, da zadobimo Slovenci več pravic in veljave. Obljubil nam je svojo pomoč. Za to ga lepo zahvalimo in priporočamo tega rodoljubnega gospoda odvetnika vsem Slovincem, ki imajo kako pravdo. Gospod kanonik so nam prebrali pravila. Izvolil se je tudi začasni odbor. Potem je sledila prosta zabava. Z govori in napitnicami smo se navduševali za delo v korist katoliške vere in slovenskega rodu.

Od Mrzle vode pri Velikovcu. (Naša posojilnica strah nasprotnikom.) Da smo ustanovili posojilnico za Velikovško okolico, to naše nasprotnike silno peče. Na muho so vzeli g. gostirja Plešivčnika, da nam je dal svoje prostore za osnovni zbor posojilnice in pišejo v „Freie Stimmen“, naj bi Nemci ne hodili več v njegovo gostarijo. Ali ni to skrajna prenapetost? Obrtnik mora od vseh ljudij živeti. Zakaj so pa nemške prodajalnice koj odprte tudi za Slovence? Kaj bi Velikovčani počeli, ko bi noben Slovenec ne prišel več v mesto in jim ne prinesel denarja? Zdaj pa je dolžnost nas Slovencev, da obiskujemo gostarijo g. Plešivčnika; če to storimo, potem bo lahko pogrešal tiste prenapetneže, ki so ga zavolj nas zapustili. Pravijo tudi, da slovenske posojilnice ni bilo treba, ker je v Velikovcu tako že dobro urejena nemška hranilnica. Slišal sem pa, da tista menda jemlje 7%, in če je to res, potem ni posebno dobra in zamore kmeta le uničiti, ne pa mu pomagati. Vrh tega mora vsak izposojevalec pripeljati dva poroka, in če ni ud pomožne blagajnice, mora še kakega obrtnika za poroka naprositi, tako da ima na enkrat tri jerebe! Tudi pravijo, da smo ustanovili slovensko posojilnico samo za to, da bi z njo uplivali na posestnike pri volitvah. Znano pa je, da so Slovenci v Velikovški okolici tudi že prej zmagovali, Nemci pa ne, čeravno so imeli hranilnico. Še bližnja okolica je letos volila slovensko, čeravno nismo še imeli posojilnice. Mestjani naj bi rajši pomislili, da od nas Slovencev živijo, zato naj bi nas in naše pravice spoštovali, kakor mi njihove. Uredniki liberalnih listov jim ne bodo nič pomagati zamogli, če mi mestjanom hrbet obrnemo.

Iz Podjunske doline. (Ali nam je nemščina rest tako potrebna?) Nedavno sem zvedel prav zanimivo in poučno dogodbico. Bil je nekje živinski sejm ali „jarmark“ v Podjunski dolini. Neki kmet je prignal par prav lepih volov in prašal je mešetarja, koliko bi bili vredni? Mešetar, ki je imel kupee in kupčijo v malem prstu, rekel mu je: „Dobil boš za nje 470 rajniš, ako ne boš nemško spregovoril. Kmalu pride nemšk kupec in ko te vole vidi, se pred njimi ustavi in vpraša: „Was kosten die Ochsen?“ Kmet reče po slovensko: „Štiri sto sedemdeset“. Nemcu so voli povšeči, zato reče: „Werdens wohl was handeln lassen?“ („Bote ja nekaj odjenjali.“) Toliko je namreč razumel slovensko, da kmet hoče 470 gld. Na drugo vprašanje pa Slovenec nič ni odgovoril, čeravno je nemško znal; ubogal je zvedenega mešetarja in se delal, kakor bi ne zastopil.

Nemec spet začne: „Vierhundert fuchzig möcht' i geben, wenn i mit dem Bauer da reden könnt.“ (450 bi dal, ko bi mogel s tem kmetom govoriti). Slovenec pa je koj molčal in majal z ramami, kakor bi hotel pokazati, da ne zastopi, kaj pravi. Nemec je spet začel: „Die Ochsen sein schön, wenn der Bauer deutsch könnt, 460 Gulden that i ihm geben.“ (Voli so lepi, ko bi kmet nemško znal, 460 bi mu dal.) Slovenec pa je koj molčal in se delal neumnega. Nemec ni znal po slovensko povedati „štiri sto in šestred“, zato je bil v veliki zadregi, ker bi vole rad imel, s kmetom pa govoriti ni mogel, da bi kaj doli odbil. Nazadnje se vjezi in našteje kmetu 470 gld.; to je Slovenec zastopil, je spravil denarje v žep in pomignil Nemcu, kakor bi mu hotel reči: „pa srečno“. Takoj mu je vole prepustil in odšel. Tako je mešetarjeva obveljala, da je dobil za vole 470 rajniš, ker ni nemško spregovoril; ako bi bil pa nemško spregovoril, začel bi bil Nemec „glihati“ in odbijati, tako da bi bil Slovenec najmanj deset rajniš menj dobil. Iz tega se vidi, da nam nemščina ni tako potrebna, kakor nekteri vpijejo, ki so od nemškutarjev najeti, da bi delali veter za nemške šole. Resnica je le, da se mi nemščine učimo ne za nas, ampak za Nemce. Ker mi nemško znamo, pravi marsikteri nemški kramar ali gostir ali kar je že: „Pojdem med Slovence, saj znajo nemško.“ On se tu naseli, se odebeli od slovenskih grošev, nazadnje pa Slovincem kljubuje pri volitvah, pri šolah in povsod. Ko bi pa taki vedeli, da mi nič nemško ne znamo, bi si ne upali med nas, ker ne znajo besedice slovenske. Ravno taka je z uradniki; ko bi mi nemško ne znali, morali bi nam pošiljati slovenske uradnike. Nam bi se bolje godilo in tudi naši sinovi bi ložeje kako službo dobili.

Iz Vogrč. Naša fara je sicer ena najmanjših v škofiji, pa vendar znamenita v mnogih rečeh. Priča moje trditve je zlata poroka, ktera se je vršila 23. novembra v Vogrčah. Ta dan namreč je pripeljal Šulnov Urban zraven svoje cveteče neveste Tereze pred altar tudi svojega očeta Luka Šulna in mater Mojco, da stara zakonska ponovita vpričo mnogoštevilne množice obljubo zakonske zvestobe in ljubezni, ktero sta storila že pred 50. leti. Dal Bog, da obhajata tudi diamantno poroko! Sam „Škof“ je na večer obilne svate pošteno pogostil. — Druga važna novica je pogreb vtopljenca, kterege nam je Drava prinesla in smo ga danes 15. decembra pokopali. Vtonjenec je 24 let stari Nace Ilgo, Jernejev sin iz Grabna. Že več let je bolehal na možganih in na slednje popolnoma zblaznil. Padel ali šel je v Dravo 21. oktobra 1890 in zginil v vodi brez sledu. Domači in sosedje so ga dva dni pri Dravi iskali, pa našli so le njegov klobuk in jopič, njega pa ne. Še le 14. decembra, ko se je Drava vsled hudega mraza močno skrčila, našel ga je v ledu na skali ležati hitronožni Jurij Piselec, godec in slikar v Vogrčah. Omilovanjej vredni mladenič! Mirno počivaj na našem pokopališču, in daj ti Bog na sodni dan veselo vstajenje.

Iz Črne. (Pogreb pridne žene.) Žalostno zadoneli so zvonovi naše krasne farne cerkve dné 4. t. m. ter tožljivo razlegali svoj mili glas po naših hribih in dolinah. Naznanjali so nam, da je neizprosljiva smrt s svojo ledeno roko nam nekoga dragega ugrabila. Nemila smrt nam je pobrala

drago ženo dobro znanega našega rojaka, občinskega odbornika Tomaža Šepala, rojena Julijana Müller, v 35. letu svojega življenja. Rajna bila je pridna gospodinja da malo takih, skrbna mati svojih pet nedorastlih otrok, ktere je mogla zapustiti ta dobrotnica siromakov. Ali bila je tudi vneta Slovenka, član naše podružnice, ter dajala lep izgled, kako se imajo tudi žene potegovati za to šolsko družbo. Svoja mlada leta bila je cerkvena pevkinja, in marsikdo je občudoval njen lepi glas, s katerim nas je razveseljevala tudi sedaj pri vsakem zborovanju. Kako je bila čislana, dokaz temu je, da se je ob njenem pogrebu velika množica ljudi zbrala, ter je bil tudi zastopan občinski odbor. Ljubi Bog bo njena dobra dela poplačal s srečno večnostjo. Naj bo blaga pokojnica s temi vrsticami priporočena krščanskim gospodinjam v zgled, drugim v blag spomin in v molitev. Bodi jej zemljica lahka! V miru počivaj!

Rahlo naj te zemlja krije,
Spavaj draga mati sladko
Luč nebeška naj ti sije,
Mir in pokoj naj ti bo!
Kmalu nam tud ura bije,
Da za tabo pridemo
V kraj veselja in miru,
V večem pokoj, k Stvarniku!

Iz Pliberka. Star Pliberčan vam poroča, da imamo dolge zimske večere tu in tam v našem mestecu tudi gledališče ali „theater“, kakor se po nemško reče, pa ne na odru, ampak po krčmah. Ni dolgo tega, da se je igrala pri g. . . . komična igra: „Revolver“, ali „boj učitelja z mestnim odbornikom“. Ker bi pa bolj natančni popis te in drugih njej podobnih iger le senčno stran našega nemškega „mosva“ (masla) častitim bralcem „Mira“ razodeti vtegnil, zato za zdaj o našej izobraženosti le malo kaj povem. Kaj več o tem in kar se pod našim krilatem volom (mestnim grbom) godi, po novem letu. In tako za letos „radio“ in srečno novo leto!

Iz Šmihela nad Pliberkom. (Slovó.) Dan 16. listopada ostane nam Šmihelčanom v lepem in žalostnem spominu. Ta dan smo se zbrali iz naše in sosednih far, da se poslovimo od našega priljubljenega kaplana g. Dragotina Rousa. Prišli so tudi č. gg. župnik Šumah, provizor Gabron in kaplan Bayer. Ta večer je bilo pri Šercerju kaj živahno. Pred hišo je stal slavolok z napisom: „Slava č. g. Dragotinu Rousu, kaplanu v Šmihelu“. Tudi biša je bila lepo ozaljšana. Pri zabavi stala naša moški in mešani zbor. Potem so sledili govori in napitnice. Vsi so se zahvaljevali g. Rousu za njegovo neustrašeno delovanje za vero in narod. Gosp. Rous se je zahvalil Podjunčanom za njih ljubezen in izrekel željo, naj bi vselej, kakor zdaj, sloba in ljubezen skupaj vezala duhovski in kmetski stan. Slednjič še nekaj o Šmihelu. Kdor iz Korošcev bi v prvič semkaj prišel, bi se začudil, kako slovensko lice je dobila naša ves, ki je po zunanosti že bolj trgu podobna. Tukaj se vidijo samo slovenski napisi. Tukaj imamo štiri prodajalnice, slovenskega sedlarja, ki ga vsem priporočamo, zdaj dobimo v kratkem še slovenskega peka. Podjunčani, če kaj potrebujete, pridite le k nam v Šmihel; tukaj dobite vse po tisti ceni ali pa še boljši kup, kakor v Pliberci ali Doberli vesi, pa se vam ni treba bati, da bi vas kdo grdo gledal

za to, ker ste Slovenci. — Zvedel sem, da so Pliberčani, kateri so g. Rousa od nas pregnali, poslali za njim še pet dopisnic, v katerih so bile same psovke in predrzne besede; tisti, ki so te dopisnice pisali, so s tem pač pokazali svoje razuzdano pobalinstvo in svojo omiko, s katero se mestjani toliko hvalijo.

Iz Dunaja. (Podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju) občni zbor je bil v minolem mesecu na Dunaju. To društvo je bilo ustanovljeno meseca decembra leta 1888. v spomin na vladarsko štiridesetletnico presvitlega našega cesarja. Predsednik gos. Navratil je to tudi v svojem govoru naglašal ter izrazil veliko veselje, da so letos tudi presvitli cesar podarili znatno svoto 50 gld. društvu. Gosp. tajnik J. Jereb poroča: Ustanovnikov šteje društvo že 25 — mej njimi sta dva cerkvena kneza, premil. knezoškof Lavantinski dr. Mihael Napotnik, pristopili so leta 1889., a letos so pristopili knezoškof Ljubljanski, prevzvišeni gosp. dr. Jakob Missia s 100 gld. Kot ustanovniki so letos še pristopili: Veleč. g. dr. Anton Gregorčič v Gorici s 50 gld., Fran Ferfila v Gorici s 50 gld., Fran Kotnik na Vrdu pri Vrhniki s 60 gld., Oroslav Dolenc v Ljubljani s 50 gld. Vis. Kranjski dež. zbor daroval je društvu 200 gld., hranilno in posojilno društvo v Ptuj 10 gld., posojilnica na Vrhniki 30 gld., posojilnica v Celju 50 gld., Kranjski notarji ob priliki 80letnice dr. Jernej Zupanca 36 gld., Ciril in Metodovo društvo v Ljubljani 50 gld. Gledališka predstava v Novem mestu nesla je društvu 50 gld. Četrtnina udov je duhovniškega stanu. Velike zasluge za društvo imajo: g. dr. J. Vošnjak v Ljubljani, gospa Marija Murnikova v Ljubljani, gospica Antonija Pajničeva v Novem mestu, g. Avgust Drukar, notar. kandidat v Kranju, gosp. Škočir v Trstu, g. A. Mihalič v Ljutomeru, ker so za društvo nabirali podpornike, dobrotnike. Večje svote so darovali: Vis. č. g. Jurij Račič, superior c. in kr. mornarice 10 gld.; dr. F. Celestin 10 gld., Ivan Murnik 10 gld., dr. G. Srebre 10 gld., dr. Mahnič v Gorici 10 gld. Dalje gospa Ana Pukl 20 gld., gospica Marica Rudeževa 8 gld., gospa Apolonija Deisinger 5 gld., gospa Josipina Schiffrer 5 gld. Čela vrsta je takih, ki so darovali po 5, 3, 2 in 1 gld. Blagajnik g. Pukl poroča: Od 1. jan. t. l. do zbora imelo je društvo 1226 gld. 30 kr. dohodkov. Prosilcev je bilo 42. Med te se je v 110 slučajih razdelilo 693 gld. Drugih stroškov je bilo 38 gld. 94 kr. Med prosilci je bilo 18 juristov, 6 filozofov, 12 medicincev, 1 konservatorist, 3 živinozdravniki, 2 učenca akademije izobraževalnih umetnij. Največa podpora znašala je 10 gld., najnižja 3 gld. V zimskih mesecih je med visokošolci največa beda; zato se tudi po zimi največ podpore deli. V dveh letih je društvo prejelo 3484 gld. 94 kr.; potrošilo pa leta 1889. in 1890. 1329 gld. 84 kr.; ostane toraj 2155 gld. 10 kr. Dve tisoč znaša glavnic, od ktere se smejo samo obresti porabiti. Gosp. prof. Švaršnik poroča v imenu revizorjev, da so le-ti društvene knjige in blagajno vestno pregledali ter vse našli v zglednem redu. Ker dosedanji blagajnik g. Pukl radi preobilega posla posebno pa radi tega, ker v letu

po 5 do 6 mesecev ne stanuje na Dunaju, mesto blagajnika ne more prevzeti, prevzel je to mesto veleč. gosp. dr. M. Sedej, c. in kr. dvorni kaplan, ravnatelj v Avgustineju, Wien I. Augustinerstrasse 7., kteremu se naj odslej pošiljajo vsi doneski. — Slednjič omenim, da so leta 1890. iz Koroške sledeči rodoljubi „Podpornemu društvu“ priposlali svoje doneske: Ti so: Veleč. g. Fr. Mihl, farni oskrbnik v Šmarjeti 1 gld.; veleč. g. Anton Pušl, župnik na Dholic 5 gld.; veleč. g. Josip Škerbine, župnik v Vogrčah na Koroškem 2 gld.; — l. 1889. pa so sledeči Koroški rodoljubi podpirali „Podporno društvo“: V Dholic na Koroškem: veleč. g. Anton Pušl, župnik 5 gld.; v Špitalu: g. Fran Hrašovec, c. k. okrajni sodnik v pok. 5 gld.; v Švabeku na Koroškem: veleč. g. Matija Rendl, župnik (štajerski rojak) 3 gld.; g. Fran Reš, žitni trgovec 3 gld.; v Vogrčah na Koroškem: veleč. g. Jos. Škerbine, župnik 2 gld. — „Podporno društvo“ je torej v dveh letih 26 gld. podpore prejelo iz slovenske Koroške. Srčna bodi hvala vsem darovateljem. Blagi rodoljubi! Malo Vas je, ali ostanite nam zvesti. Vaša imena ostanejo dobro zabilježena v knjigah „Podpornega društva na Dunaju“. Ako kdo od Vas še kterega pridobi za naše svrhe, gotovo Vam bode zato hvaležna vseučiliščna slovenska mladež na Dunaju!

Iz Rima. (Framazonska volilna okrožnica.) Znano je, da imajo laško vlado brezverci v rokah. Vsi ministri so framazoni ali prostozidarji, pa oni so le orodje velike framazonske lože, ki se imenuje „Veliki Orient“ ter ima svoj sedež v Rimu. Glavni namen prostozidarjev je, uničiti katoliško cerkev in prekucniti vse prestole. Raztreseni so po celem svetu, največ med bogatimi stanovi. Najbolj se v lože silijo študirani Judi, deloma ker imajo v tej skrivni družbi največ priložnosti, dušek dajati svojemu sovraštvu proti katoliški cerkvi, deloma pa tudi, ker imajo vsi framazoni tajno zvezo med seboj, so bogati in uplivni ter po svoji prisegi zavezani, da pomagajo svojim bratom do imenitnih služb in poslaniških sedežev; s pomočjo te družbe dobivajo Judje čedalje več veljave med evropskimi narodi. Letos so volitve na Laškem, in framazoni so že na delu, da dobijo večino sedežev v svoje roke. Razposlali so svojim bratom tajno volilno okrožnico, ki je pa po naključju prišla tudi v roke nekega katoličana, da so jo potem objavili vsi laški katoliški listi. Da ni izmišljena, sledi iz tega, ker si noben framazonski list ni upal, proglasiti jo kot ponarejeno. Okrožnica se glasi: „V Tiberski dolini dné 10. okt. 1890. VV. F. LL. II. Velika stavba, ki jo zidajo bratje (framazoni) na celem svetu, ne more biti prej dovršena, dokler se človekoljubju (prostozidarjem) ne izročijo pod oblast poslednji ostanki ustanove velikega sovražnika (katoliške cerkve). Delo se zdaj nadaljuje v Italiji, in ob 100letnici prekucije iz leta 1789 zamogel je „Veliki Orient iz Tiberske doline“ proglasiti, da se v Italiji delajo postave v luči framazonstva. Mi smo nastavili nož na zadnje zavetje praznoverstva, in zvestoba bratov št. 33, ki imajo politično oblast v rokah, nam je poroštvo, da bo Vatikan (papeževa palača in prestol) padel pod našim oživljaljočim kladivom. Da bo pa naše delo napredovalo brez prenehanja in da se ne izgubi noben blagor,

ki jih človekoljubje od njega pričakuje, potrebno je, da po bodočih volitvah najmanj 400 bratov stopi v postavodajalno zbornico.* V prejšnji zbornici je bilo 300 bratov, to pa ne zadostuje za prihodnje delo, ker se gre za to, da se do konca dožene odrešenje človeško, in bodo našli ti zadnji napor močnejšo zaviro od strani papeža in njegovih zavrženih hlapcev. Tiberska loža je na željo različnih lož dosegla pri častitem Krispiju (minister-skem predsedniku), da se je za nekaj časa podaljšal dan razpuščenja zbornice, da zamoremo sestaviti imenik naših kandidatov. Zdaj imamo kandidate zbrane in pošljemo vam prepis imenika v porabo raznih lož. Kandidati so pripravljani, kakor en mož slediti čast. Krispiju, ki se bo zopet poučil pri Tiberski loži, ki pozna želje domačih in tujih lož. Kandidati ne bodo spustili iz očí Rimske pogodbe, dela demokratov, ktera pogodba bo naravna dopolnitev za sedanji vladni program. Bratje raznih lož naj delujejo v zvezi s prefekti, ki so večinoma naši, kakor tudi s provincijalnimi soveti ter z upljivimi osebami, da zagotovijo zmago naših kandidatov. Kdorkoli pomaga luč razširjati, bo živel od luči. Duhovnikom se more nemogoče storiti, da bi nam škodovali, tako tudi mračnjakim listom in poslancem divjakom, ki so v zadnji zbornici napadali framazonstvo pod ničevim izgovorom tobačnih pogodb ali pa v zadevah, kterim se „Veliki Orient“ ne more odreči. „Veliki Orient“ kliče k duhu človeštva, naj bi vsi bratje pomagali z vso močjo, da razpršijo kamenje Vatikana in iz njega pozidajo tempelj osvobodjene pameti.“ Tukaj vidite, katoliški Slovenci, kako hudobne namene imajo brezverci framazoni. Pa tudi liberalci so njih bratje, ker jim pota gladijo in pomagajo podirati katoliško cerkev. Mi pa vemo, da je tista na skalo zidana.

Iz Anakonde v Ameriki. Dragi rojaki slovenski, spet vam hočem poročati nekoliko, kako je tukaj v Ameriki. Najprej, kako je bilo moje potovanje iz domovine. Do Bremena in do pristanišča pri Bremenu je šlo zmirom navzdol do morja. Tukaj smo videli vsake vrste barke, male in velike. Mi smo šli na ladjo „Trave“ (Drava). Ta je silno velika. Ko smo šli na barko, nas je vsacega en človek spremil in za rame prijel. Ko smo bili vsi na barki, nas je bilo vseh dvanajst sto. Zdjaj je kotel strašno zatulil, da smo se vsi stresnili, in ladja se je začela počasi pomikati od brega. Ko smo pa prišli na široko morje, šla je barka tako hitro, kakor tica v zraku. Na morji bi ne bilo za mene; dokler sem bil v postelji, je še šlo; ko sem pa vstal, postajalo mi je slabo, in šlo bi bilo vse iz mene, ko bi kaj v želodcu imel. Pa tistih jedij na barki nisem mogel uživati; skozi en celi teden nisem družega používal, ko nekaj suhih češpelj, pa vsaki dan eno pomerančo. Z nami sta se vozila tudi dva misijonarja iz Gorenjskega; eden so se pisali Solnce, za družega pa ne vem; na Brezji pri Mariji Pomagaj so domá. Ta dva duhovnika sta nas tolažila: „Nič se ne bojte, nič ne bo hudega.“ Neko noč je barka stala dve uri, da mi še za to nismo vedeli. Misijonarji so nam povedali, da je kapitan mislil, da je na skalo zapeljal, zato je meril vodo, kako je globoka; pa ni

* Med tem so volitve že dovršene in izvoljenih je res 410 prostozidarjev Krispijanecv.

bilo nič hudega. Tako smo v desetih dneh srečno prišli v Novi Jork. Tam je bilo še le sila veliko bark, ki so strašno tulile, da nisem v stanu popisati. Prvo noč smo še na barki prenočili, drugi dan pa smo šli v mesto. To je veliko in lepo mesto. Zvečer smo se podali na železnico, pa v vozovih smo se skoro bali, vsesti se, ker so bili sedeži vsi žametasti in zadaj blazine za nasloniti se. Iz Novega Jorka smo se peljali proti Koloredu v Denver, drugi pa so šli v Minnesotto. V Čikagi smo se ločili eni od drugih. Ali kaj mislite, kakošna je dolina od Novega Jorka do Kolorede? Štiri dni smo se vozili noč in dan, in parovoz železnice teče tukaj veliko hitreje, ko pri vas. Med potjo sem videl dosti velikih mest in vasij, velike ravnine in puščave, tudi sem videl pasti se velike črede konjev, goved, ovac in vsake vrste živalij, pa nobenega pastirja ni bilo zraven; tudi dosti crknjene živine je ležalo vmes. Tukaj jim menda nič ni mar, če jim pogine 10 do 50 glav. Ko bi jim bilo kaj mar, ne bi pustili živine tudi po zimi na prostem, kjer si mora izpod snega živeža iskati. Slednjič smo prišli v deželo Koloredo in njegovo glavno mesto Denver. To je silno veliko. Tukaj sem bil dva meseca in sem videl veliko novega. Na glavnem trgu sem videl medveda priklenjenega. V tem mestu je dosti plavžev za zlato, srebro, svinec in železo. Pa tukaj je težko kaj dela dobiti in tovarne (fabrike) so nezdrave. Jaz sem dobil nekaj dela, da sem nekaj zaslužil. Moji pajdaši pa so se peš podali proti deželi Montani, daljine pa je tje 1000 angleških milj, angleška milja pa je malo menj ko pol ure hodá, tedaj sami izračunite, da so imeli 400 do 500 ur hodá pred seboj! Radi bi se bili vozili, pa niso imeli s čim plačati. Jaz sem se peljal en mesec pozneje za njimi, pa sem bil še prej v Montani, kakor oni. Ko smo spet vkup prišli v deželo Montani, smo se veselo pozdravljali. Lanska zima je bila strašno huda in snega na debelo. Do 25. januarja sem delal za kompanijo, potem smo šli doli v mesto iz te puščave, da smo vsak nekaj denarjev domov poslali, in smo šli spet nazaj 10. februarja. To je bila spet težavna hoja. Sneg je ležal 8 do 12 čevljev na debelo, gazu pa nobenega. Nas je bilo sedem mož in gazili smo celi dan v potu svojega obraza, pa še nismo prišli do svojega kraja. Mislili smo že, da bomo vsi zmrznili v tem snegu in tej puščavi. Slednjič smo vendar prišli blizo neke bajte, kjer je neki mož drva sekal, ko se je že noč delala. Mi smo ga klicali, pa nič ni slišal. Trudni smo bili že tako, da bi bil vsak najrajši na tla padel. Pa pognali smo se še enkrat in z božjo pomočjo smo priganili do tiste kočje, kjer se nas je možiček prestrašil, ko smo se prikazali vsi sneženi in trdi. V bajti smo ostali tri dni, da se je sneg nekoliko vlegel, potem smo šli spet naprej in smo srečno prišli v svoj kraj. To vam tudi moram naznaniti, da se mora tukaj za denar hudo trpeti; in kdor ga hoče domov v Avstrijo poslati, mora drago od njega plačati, od 100 gold. mora plačati 12 gold. 50 kr. Tukajšnji agenti pravijo, da to se vse v Avstriji dela, da se mora toliko plačati; pa to za nas trpine ni prav, saj bi morali še veseli biti, da več denarja v Avstrijo pride. Nekteri nočejo toliko plačati, zato rajši denar zapravijo, da ga potem sami nič nimajo, pa tudi v

Avstrijo ne pride. Domislil sem se, da se bliža spet novo leto; zato želim prav srečno novo leto vsem znancem in prijateljem, posebno Šmihelcem pri Pliberku v Podjunki dolini. Rad bi se z vami veselil in zato mislim, če mi Bog zdravje dá, da se kmalo povrnem v Evropo in se bodemo potem toliko srčnejše veselili v Šmihelu. Vam pa, ki ste mi pisali, se za to srčno zahvalim, in tudi jaz sem vsakemu odpisal. Ali ste pa tudi vsi dobili moje odgovore, tega pa ne vem.

Janez Brodnik.

Anakonda Montana B. N. 44, Nordamerika.

Kaj dela politika.

V državnem zboru je predložil denarni minister Dunajevski državni proračun. Stroškov je 564 milijonov, dohodkov 566 milijonov, torej ostane v blagajnici okoli dveh milijonov. Dolgov ne bo treba delati; to je že lepo, pa vendar se mora tudi reči, da davki niso pravično razdeljeni; nekteri plačajo preveč, nekteri premalo, nekteri pa čisto nič. Če kupim hišo ali kmetijo, imam velika plačila; če pa tisti denar v hranilnico naložim in od obrestij živim, ne plačam krajcarja. Minister je pohvalil poslance na desni (Slovane in konservativce), da so oni pripomogli, da smo se znebili primanjkljaja, ter da se bo vlada še znanprej naslanjala na desnico. Tudi grof Hohenwart je naznanil, da grof Taaffe še ne misli odstopiti in da bo vodil še volitve prihodnjega leta. Seveda bi bilo slabo, ko bi Taaffe že zdaj odstopil in bi vlado prevzeli nemški liberalci, ker bi oni pri volitvah tako pritiskali, da bi zadobili umetno večino. Po končanih volitvah bo pa vendar treba s Taaffejem govoriti resno besedo, ali misli narodno ravnopravnost izvršiti ali ne? Praznih obljub smo vsi že siti, posebno pa Čehi. Zato pa razpada staročeška stranka, ker češki narod Taaffeju več ne zaupa. Staročeška pa vendar še nekoliko podpirajo. Češki poslanci so zdaj raztrgani na tri stranke; k sreči so pa vendar spoznali, da jih to slabí in da utegnejo po svoji neslogi priti ob vso veljavo; zato se hočejo češki državni poslanci zopet združiti v eno veliko češko stranko, ki bo na zunaj vzajemno postopala. Češki poslanci so se v državnem zboru pritožili, da se pri oficirskih preskušnjah češki mladeniči samo zato zamujejo, ker ne znajo dovolj nemško. Minister brambovstva je rekel, da to ni res. Poslanec Kindermann je vprašal, kdaj se bo že enkrat naredila postava zoper pačenje jestvin in pijač? Koroškemu Hocku pa še vedno g. Pirc ne gre iz glave, ki je prišel 26. nov. t. l. iz Ljubljane v Celovec in je kmetom govoril, kako je treba z živino ravnati. To se zdi Hocku silno nevarna reč, ko bi naši kmetje zuali bolje živino rediti in bi si tako iz revščine pomagali. Zato je kmetijskega ministra vprašal, zakaj da je on dopustil, da je prišel g. Pirc iz Ljubljane na Koroško. In kdo je volil tega Hocka, ki kmetom še pouka o živinoreji ne privoščí? Kmetje sami so ga izvolili, seveda nemški, liberalni kmetje. Tu se spet vidi, kako ljubezen imajo liberalci za kmeta! — Slovenski poslanec dr. Ferjančič je predložil prošnjo za železnico iz Gorice v Logatec. — Mnogo se med poslanci govori o tem, kar je cesar rekel o Mlad-

čehih. Rekel je namreč, da Mladočehi še sami ne vedó, kaj hočejo, in da bodo svoj národ v veliko nevarnost spravili. To je res pomembivo svarilo, ki bi se ne smelo prezreti. — Dunajski mestni zbor je dovolil 1000 gold., da se nakupijo spet razpela, t. j. podobe križanega Zveličarja, da se obesijo po šolskih izbah. Enkrat so te podobe že iz šol vrgli, zdaj jih bodo pa spet v prejšnjo čast postavili; to je veselo znamenje, da se vsaj na Danaju spet na bolje obrača in da se ljudje vendar spet spominjajo, da so kristjani. — Veliko prepira je zavoljo srednjih šol v Zadru v Dalmaciji. Deželni zbor je sklenil, naj bodo hrvaške, Lah pa vpijejo in pravijo, da morajo ostati laške. Tiste šole pa niso samo za mesto Zader, ampak za celo deželo, ki je hrvaška, med tem ko je Lahov le ena pest v Dalmaciji; zato je pravično, da so tudi šole hrvaške. — Trdnjava Temešvar se bo opustila, ker se generalom zdi, da ni potrebna. — Magjari terjajo svojo lastno vojaško moč. Kaj pa še?

Sv. oče so razposlali pismo, v katerem pravijo, da moramo ubogim zamorskim sužnjem na pomoč priti. V ta namen se bo po vseh cerkvah nabiralo na sv. treh kraljev dan. V kratkem pa bodo sv. oče spisali še drugo okrožnico, kjer hočejo govoriti o delavskem vprašanju. — Rusija še vedno iztirava tuje jude. Tudi se je tam dala postava, da judje ne smejo kupovati ne hiš, ne zemljišč. Kteri judje že kaj zemlje imajo, jo bodo morali nazaj prodati kristjanom. Tudi tujcem je odslej prepovedano, v Rusiji kako zemljišče kupiti. To cika najbolj zoper Nemce, ki so se v Rusiji že močno ugnezdili. — Nemški cesar hoče predelati latinske šole. O tem se zdaj v Berlinu posvetujejo učeni možje. — V Portugalu se vedno množi stranka republikancev.

Gospodarske stvari.

Kako se ohrani perutnina zdrava? Važnejše in lažje je perutnino zdravo ohraniti, nego jo pa zdraviti, in zatorej se priporoča sledeče: 1. Krmi vedno enakomerno, kar se tiče časa in množine hrane, da se živali ne preobjedo. 2. Pitna voda mora biti vedno čista, ker slaba voda prouzroča mnoge bolezni. 3. Dajaj perutnini najboljšega žita. Zadnje žito je pomešano večkrat s škodljivimi in strupenimi semeni, ktera tudi pojedó, in zaradi tega zbolé ali pa še celó poginejo. 4. Ne dajaj perutnini plesnive ali izprijene hrane, ker prouzroča grižo in druge bolezni. 5. Živali varuj, kolikor je moči, mrzlega dežja in snega, ne hodijo naj po mrzlih tleh, ampak napravi jim lesena tla. 6. Ako hočeš menjati hrano, ktere se je perutnina že privadila, menjaj polagoma. 7. Zvečer daj živalim žita, da niso preveč lačne zjutraj in po vsem ne planejo. 8. Skrbi po vseh hlevih za čist, zdrav zrak in največjo snažnost.

„Kmet.“

Za pouk in kratek čas.

Sv. Peter Klaver.

(Konec.)

Ko je barka prestala čas karantene (razkajevanja), sme se približati bregu in svoje blago od-

dati. Tukaj je imel svetnik spet dosti opraviti. On je prosil, opominjal in veleva, naj se vendar s sužnji lepo ravna. On sam je prenašal bolnike; oskrbel jim je čednih stanovanj. Seveda ni mogel za vse skrbeti, in tako so včasih zamorcee stlačili v temne in vlažne magazine. Vendar pa so začeli gospodarji s sužnji bolj lepo ravnati, nekaj zavolj vednega opominjevanja Petrovega, nekaj pa tudi iz dobičkarije, ker so dobro rejeni sužnji bolj delali in so se tudi lažje spet prodali.

Vneti misijonar pa je podvojl svojo gorečnost. Vsaki dan jih je poučeval o resnicah sv. vere, jih učil moliti, ter jih tolažil v njih težavah in bolečinah. Navadno jih je zbral v kakem dvorišču ali drugem večjem prostoru. Tam je tudi postavil altar, kterege je olepšal z raznimi podobami svetnikov ter jih tako navadil na katoliško službo Božjo. Pred svojim nagovorom in naukom je razdelil med zamorcee kruh, sadje in kar je mogel za nje pri-skrbeti.

Za njega je bil vesel praznik, če je nekaj svojih poslušalcev že toliko izučenih imel, da jih je zamogel krstiti; še bolj pa, kedar jih je poklical h Gospodovi mizi.

Ti novi kristjani so svojega učenika ljubili brezmejno. Pred altarjem so se kar gnjetili okoli njega, ker mu je vsak hotel blizo biti. Če so ga srečavali na cesti, kričali so od veselja, padali na kolena in poljubovali njegovo obleko.

Bog, ki je blagoslovil vnemo svojega služabnika, razkril mu je dostikrat nevarnosti, ki so pretile njegovim zamorcem. Večkrat je poiskal kakega zamorca, ne da bi ga bil kdo klical, ga krstil, spovedal in obhajal, in dotični je kmalu potem umrl. Nekega dne je Peter šel po mestu in videl pred vratmi neke hiše sedeti zamorko. Bog mu razodene, da bo kmalu umrla, zato je prosil gospo, naj zamorko v hišo pokliče in jo pripravi na to, da se bo spovedala. „Moj oče“, praša gospa začudena, „kaj se tako mudi? saj je čisto zdrava!“ „Nič ne dé“, reče svetnik, „le brž naj se spové, drugače se bote kesali vi in ona.“ Zamorka se je tedaj spovedala, in je še tisti dan umrla.

Neko pobožno zamorko po imenu Angelo je naprosil, da je k sebi vzela drugo zamorko, ki je bila hroma in vsa polna ran. Ko jo svetnik enkrat obišče, reče mu Angela: „Oče, jaz mislim, da bolnica ne bo preživela današnjega dne.“ — „Ne še“, reče sv. Peter, „bolnica bo živela še štiri dni in umrla še le v soboto.“ Ko je prišla sobota, daroval je sv. mašo za bolnico in potem šel k njej, da jo pripravi na smrt. „Bodite potolaženi“, reče Angeli, „Bog ljubi to dušo; bolnica bo danes umrla in bo samo tri ure v vicah. Naj bi se v nebesih spominjala mene in vas, ki ste jej toliko dobrega storili!“ Bolnica je v resnici umrla opoldne.

Peter Klaver se je moral boriti z nevednostjo in sprijenimi nagoni in strastmi zamorcev, pa tudi z lakomnostjo in brezvestnostjo gospodarjev. Gotovo je, da se je s sužnji v katoliških deželah lepše ravnalo, kajti protestanti, seosebno Angleži, bili so proti njim trdosrčni in nečloveški; vendar pa so povsod toliko prestali ti siromaki, da človeka že spomin na to zabolí.

Ob dnevih, ko so se sužnji prodajali in kupovali, imel je Peter grenke ure; moral se je ločiti od marsiktere ljubljene ovčice. Še bolj grenka je

bila včasih ločitev med zamorci samimi; ločen je bil dostikrat mož od žene, hči od matere, brat od sestre. Sv. Peter si je vse prizadejal, da je take ločitve zaprečil; zdaj je kupce in prodajalce prosil, zdaj jih rotil, zdaj jim s peklom pretil. Včasih pa je bil prisiljen, sam dražiti pri kupčiji, da je zamorsko družino skupaj obdržal; včasih je kupil otroke in jih podaril tistemu gospodarju, kjer so bili njih starejši. In kedar so prodani zamorci drugam odhajali, jih je blagoslavljal ter jih potolažil z različnimi darovi. Tisti pa, ki so ostali v Kartageni, ti so bili njegova družina; on jih je branil in za nje skrbel noč in dan. Nekega dne je šel mimo hiše, iz ktere začuje krik in jok. On ustopi in vidi, kako je zamorsk nadzornik neusmiljeno z bičem pretepaval družega zamorca. (Kajti zamorci so se dali radi porabiti kot mučenci svojih bratov.) Svetnik zgrabi nadzornika za roko in reče: „Stoj, ne tepi mojega otroka!“ Nadzornik reče: „Moj oče, ta suženj je hudoben, noče ubogati in krade.“ — „Tako hudo ga vendar ni treba tepsti“, odvrne Peter. Zamorski nadzornik pa odgovori: „Gospodar mi je tako ukazal, jaz ga moram ubogati.“ — „Čakaj“, reče svetnik, „bom pa sam govoril s tvojim gospodarjem.“ Šel je k ošabnemu Španjolu in mu začel na srce govoriti, da je tudi zamorec človek in tudi kristjan, da bo en Bog sodil zamorca in gospodarja. Omečil je gospodarja tako daleč, da je odslej lepše ravnal s sužnji, nepokornega sužnja pa je posvaril in poučil, in bil je ta zamorec odslej bolj ubogljiv, ker je to „dobremu očetu“ Petru obljubil.

Ves goreč za pravico in za zveličanje duš, si je sv. Peter Klaver naložil še vse hujsi breme, kakor je bilo do zdaj popisano.

Poleg navadne bolnišnice je bila v Kartageni tudi hiša sv. Lazarja, odločena za gobove bolnike. Ti nesrečni bolniki so bili pred prihodom sv. Petra skoro čisto zapuščeni, ker je ta strašna bolezen nalezljiva in se nihče ni maral v nevarnost podajati. Peter pa se ni bal, je stregel bolnikom in jim donasal, kar so potrebovali, ter jih učil in tolažil, kedar koli je imel kako prosto uro.

Ni treba dostaviti, da je bil ta veliki služabnik Božji tudi velik častilec Marije Device. Enkrat na praznik Marijinega oznanjenja, ko je v kapelici govoril o čednostih Marije, se je zamaknil in je na tleh klečal dolgo časa, dokler ga ni vzdignil duhovni tovariš in nesel iz cerkve.

Tako zaslužno je sv. Peter deloval 40 let. Več ko 400.000 zamorcev je v veri poučil in krstil. Tako si je pač zaslužil tisti tron, ki ga je njegov prijatelj Alfonz v nebesih videl.

Prej pa ko mu je Bog dal zaslužno krono, poslal mu je še najhujšo preskušnjo, kterež svetniki redkokedaj ubežijo; kajti prej ko so peljani na goro Tabor, morajo se v svetosti popolniti na gori Kalvariji. Ta mož, ki je toliko dobrega storil in celó čudeže delal, bil je na stare dni od vseh zapuščen, z velikimi skrbmi mučen in izročen surovosti nekega zamorca. Skozi štiri leta ni imel druge tolažbe ko sv. obhajilo. Le redko so ga obiskovali nekteri zamorci, ki so se še spominjali njegovih dobrot. Umril je dne 8. septembra 1654 na god Marijinega rojstva. Sv. Peter Klaver prosi za nas Boga!

Smešničar.

Neki zdravnik je moral nekam daleč odpotovati in je za ta čas najel namestnika, da je njegove bolnike obiskoval. Ko nazaj pride, praša namestnika: „No, kako je šlo?“ — „Prav dobro!“ reče namestnik, „med tem časom sem vse vaše bolnike ozdravil.“ — „Vrag vas vzemi!“ se zadere zdravnik, „od česa bom pa zdaj živel?“

Emilija: „Odpravi vendar, Edvard, tvojega psa iz izbe; on zmirom cvili, če jaz pojem.“

Edvard: „Saj si ti prva začela cviliti.“

Junak peterih let je našel lepo igračo. En čas jo ogleduje, potem pa reče: Ta reč je res ljubka, ko bi le vedel, kako se zdrobi?“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Tistega Kneza, ki je v Celovcu blagajnico izpraznil in pobegnil, so videli v Zagrebu, kjer je živel pod imenom Baumann. Kakor hitro je pa zapazil, da so mu na sledu, jo je potegnil na Ogersko. — Promet na železnici proti Tirolski je bil nekaj časa ustavljen zavaljo obilnosti snega. — Novo slovensko slovnico je spisal g. Pečnik, medicinec na Dunaju in vnuk Antona Janežiča. Mi je še nismo dobili na ogled. — V Celovcu je umrl notarski kandidat dr. J. Rupper. — V Celovcu bil je obsojen na vislice neki 24letni kmetski sin, ki je umoril in oropal živinskega kupca Kocherja iz Tamswege. — Telefonsko mrežo bodo napeljali po Celovcu. — Veseli nas, da se je v Velikovecu ustanovila potrebna slovenska posojilnica. Slava tamošnjim rodoljubom! Malo časti pa zasluži tisti človek, ki je to naznanil v „Fr. Stimmen“ ter pri tem ovadil rodoljubnega učitelja, gosp. Podobnika, da je tudi prišel k zborovanju. Učitelji se itak kar ganiti ne smejo, zlasti slovensko misleči; čemu jih še ovajati? To ni lepo! — „Fr. Stimmen“ so pisale, da so pri našem političnem društvu skoro sami tuji (!) odborniki, in še več drugih lažij. Morale so pa prinesli obširen popravek, v katerem so ovržene vse laži. Nam se ne zdi vredno, da bi se s tem listom prepirali; le to omenimo, da ti ljudje vsacega za „tujca“ imajo, kdor ni na Koroškem rojen, če je Slovenec; če je pa nemškutar, potem je pa vse prav. Tudi imajo v svoji sredi dosti poslancev in drugih rogoviležev, ki niso Korošci, ampak Tirolci, Gorenji Avstrijci, Kranjci, nemški Čehi, Prusaki itd., pa tem se nikdar ne očita, da so „tuji“. Kakor v vseh rečeh, imamo tudi v tej dvojno mero, eno za liberalce in eno za Slovence. — V Št. Rupertu pri Celovcu je sneg stlačil hišo s skednjem. — V Ziljski dolini so se na več krajih utrgali plazovi. — Doktor zdravilstva je postal v Gradu g. Jožef Treiber, brat tukajšnjega mestnega kaplana. Zdaj v Gradu ni nobenega slovenskega Korošca več na visokih šolah; na Dunaju sta pa samo dva. To najbolj jasno priča, kako smo mi zanemarjeni in zapuščeni; vse je tako napeljano, da je Slovenec pahnjen v revščino in namenjen samo za teško delo, boljše službe na Koroškem pa so pripravljene za nemške sinove. Bog pomagaj! — Hudo topli

so se pri Cavnarju blizu Št. Jakoba. Več je ranjenih. — Švabečani prosijo pri kupčijskem ministerstvu za poštno postajo. — Dr. Steinwender se je v državnem zboru pritožil, da se vojaki niso postavno obnašali pri znanem tepežu pri „zvonarju“ v Celovcu, kjer so se sprijeli oficirji in gospodi. — V Št. Vidu so pufarji stlačili sprevoznika Moserja.

Na Kranjskem. Dolenjsko železnico bodo menda že v igredi začeli zidati. — Občina Šmihel je izvolila poslanca Šukljeja za častnega občana, ker se je toliko potrudil za Dolenjsko železnico. — Lastnega duhovnika so dobili v Zalogu pri Cerkljah. — Umrli je č. g. Karun, Trnovski župnik v Ljubljani. Njegov spomin bo ohranila lepa Trnovska cerkev, ktero je zidal iz samih mlodarov, ki jih je nabral po vsem Kranjskem, tako da je na farmane prav malo prišlo. — Pri Postojni je zmrznila 26letna Marija Šantelj. — Rudokop za živo srebro v Mančah so bojda nakupili Nemci iz Draždan. Kar je Bog Slovincem namenil, bodo zdaj Nemci imeli. — Vigredi bodo začeli v Ljubljani zidati novo bolnišnico, ki bo stala 320.000 gld. — Marljivi skladatelj Janko Leban, učitelj v Avberu pri Sežani, je izdal tretji zvezek sklade svojega brata Avgusta. Cena po pošti 45 kr. — G. župnik v Vodica je bil okraden za kakih 700 gld. vrednosti. — Pogorelci v Brezovem Dolu tožijo, da jim zavarovalnica „France-Hongrois“ noče plačati škode, češ, da so bili previsoko zavarovani. To je pa prazen izgovor: čemu je pa zastopnik zavarovalnice cenitev sprejel, če je bila previsoka? Ali mar ni njegova dolžnost, si vsako poslopje ogledati, prej da ga sprejme? Slovenci, bodite oprezni in zavarujte se le pri takih zavarovalnicah, ki pošteno vse izplačajo brez vsake tožbe.

Na Štajerskem. Občini Gorici pri Radgoni so dali svitli cesar 200 gld. za nov zvon. — Pošto so dobili na Blanci pri Sevnici. — Železnico mislijo zidati od Grobelna čez Šmarje na Slatino. — V Celju so bili trije zaprti na eno, dve in tri leta, ker so hoteli goljufati Ormožko posojilnico. — Železnico hočejo zidati iz Maribora do Zelenega Travnika. — Sv. misijon so imeli pri sv. Barbari pri Vurberku. — Zadužil se je posestnik Doberšek v Ločni pri Mozirju. — Gosp. Alojzij Vakaj je izdal knjižico „Božič pridnim otrokom“, v kateri se nahajajo lepe povesti za mladino. Cena s poštino je le 15 kr., priporočamo jo detoljubom. Naročnina se pošilja na pisatelja A. Vakaj-a pri sv. Ani, pošta Št. Lenart v slov. gor. (St. Leonhard W. B.) — Krava je bila ukradena v grajščini Hrastovcu pri Št. Lenartu. — Pri Slov. Bistrici je zmrazil L. Klančnik. — Pogorel je Hergulja v Veliki Nedelji. — V Veliki Nedelji se je grajščinsko vino prodalo po 30 do 40 kr. liter. To je lepa cena! — France Berglez iz Št. Pavla se je sam zatožil pri Celjski sodnji, da je hudo ranil Lenarta Račka, kterega so prenesli v bolnišnico. — Utonil je čevljar Bund v Radgoni.

Na Primorskem. Svitli cesar so se nekaj časa mudili v Miramari pri Trstu. — Na 16 let so v Trstu obsodili neko hudobno mačeho, ki je otroka svojega moža do smrti trpinčila. — Isterski deželni blagajnik je obsojen na 7 let, ker je deželno blagajnico okradel za 80.000 gld.

Družba sv. Mohorja na Koroškem.

Družba sv. Mohorja je podobna velikemu drevesu, ki je svoje korenine zarilo globoko v rod slovenski. Akoravno je bila leta 1889. slaba letina skoro po vsem Slovenskem, vendar je število družnikov poskočilo in narastlo na čez 48.000. To je dokaz, kako priljubljene so Mohorjeve knjige. Družba je za Slovence velikega kulturnega pomena; ona je, kakor se je nek rodoljub dobro izrazil, „šola za odrasčene“. Da nam je mogoče, za majhen denar, bori goldinar, ljudstvu podati toliko poučnega, spodbudnega in blažilnega berila, to je za nas velike vrednosti, ker je národ reven in bi si brez družbe ne mogel vzdržavati potrebne mu literature. Posebne važnosti pa je družba v takih krajih, kjer se našemu ljudstvu ne privoščijo šolski pouk v materni besedi in se z vsemi silami na to dela, da bi se ljudstvo slovensko potujčilo in izneverilo svoji národnosti. Mikavno in lahko umljivo slovensko berilo je v takih krajih najmočnejša zavornica proti potujčevanju. Ker pa skušnija uči, da taki, ki so se izneverili svojemu rodu, večinoma tudi mlačni kristjani postajajo ali pa krščansko vero popolnoma iz svojega srca vržejo, zato nas ne vabi samo politična korist, ampak silijo nas tudi verski oziri, da na vso moč razširjamo dobro slovensko berilo, pred vsem družbo sv. Mohorja, da s tem ponemčevanje in polasčevanje zaviramo. V Krški škofiji, kjer ima družba svoj sedež in kjer je tudi najbolj potrebna, narašča število družnikov sicer od leta do leta, doseglo je že številko 4120; vendar smo še precej zaostali, če se primerjamo Goriški nadškofiji. Tudi ona ne šteje več Slovencev, ko Krška, prekosi pa Krško škofijo za 1700 Mohorjanov. V pogledu na to, da je ravno pri nas širjenje slovenskega berila najbolj potrebno, in v pogledu na to, da ima družba pri nas svoj sedež, in da nam Korošcem že čast veleva, da skrbimo za povzdigo naše družbe, — sprevideti mora vsak Koroški rodoljub, kako imenitno je opravilo, širiti družbo v naši škofiji in pridobivati jej vedno več udov. Če pogledamo naše župnije in število Mohorjanov primerjamo številu duš v tisti fari, izračunimo, da je kakor lani tudi letos Reberca na čelu koroških župnij, kajti tam pride 1 Mohorjan že na 7 ljudi, tedaj imajo Mohorjeve knjige v vsaki hiši. Tako bi moralo biti; ko bi ostale slovenske župnije posnemale izgled Reberce, da bi med 7 ljudmi že eden pri družbi bil, potem bi družba štela okoli 170.000 članov. V sledečem podamo pregled koroških župnij in na koliko ljudi pride en Mohorjan:

	1 ud na ljudi		1 ud na ljudi
Reberca	7	Slov. Plajberg	17
Vogerče	8	Podgorje	17
Korte	8	Gorenče	19
Jezersko	10	Žitaraves	19
Breza	12	Brodi	19
Radise	13	Melbiče	20
Št. Janž	13	Št. Lenart	20
Šteben pri Klobasnici	13	Dvor	20
Sveče	14	Bajtiše	20
Ovčjaves	14	Kazaze	20
Mižice	14	Šmihel pri Pliberku	20
Kotlje	15	Tinje	21
Bilčoves	16	Slov. Šmihel	22
Apače	16	Koprivna	22
Št. Kancijan	16	Doberlaves	23
Št. Pavel Žiljski	17	Št. Vid	23

1 ud na ljudij		1 ud na ljudij	
Žihpolje	24	Kotmaraves	40
Grabštanj	24	Slov. Kaplja	40
Loče	24	Šmarjeta Rožna	42
Brnca	25	Št. Danijel	42
Krčanje	25	Logaves	43
Glinje	25	Škofiče	44
Št. Peter pri Velikovu	26	Bistrica Ziljska	44
Obirsko	26	Strojna	44
Švabek	26	Štrmec	45
Otok	27	Črna	45
Vrata	27	Št. Jakob Rožni	45
Šteben pri Velikovu	27	Čače	48
Grebinjski Klošter	27	Bekštanj	48
Zila	28	Prevalje	49
Libeliče	28	Podklošter	50
Ukve	30	Podravlje	50
Št. Tomaž	31	Hodiše	50
Kamen	31	Št. Jurij Ziljski	52
Suha	31	Blače	54
Pliberk	32	Sele	55
Vovbre	32	Rožek	60
Št. Rupert pri Velikovu	32	Grebinj	62
Klobasnica	32	Domačale	63
Medgorje	33	Skočidol	66
Mohliče	33	Trušnje	72
Šmarjeta pri Velikovu	34	Poreče	77
Žabnice	34	Guštanj	79
Galicija	34	Podkrnos	79
Železna Kaplja	34	Dholica	88
Djekše	35	Dravograd	92
Št. Lipš Podjanski	35	Vorvorje	104
Šteben Ziljski	36	Gorje	107
Pečnica	37	Brdo-Borole	111
Lipaljaves	38	Vetrinje	118
Borovlje	38	Timenica	121
Gozdanje	38	Št. Jakob pri Celovcu	122
Lipa	38	Ojstrica	123
Černeče	38	Žrelec	236
Pokrče	39	Št. Lipš na Krei	432
Ruda	39	Otmanje	438
Št. Ij	39	Št. Jurij pri Celovcu	1282

Ako primerjamo te številke z lanskimi (glej „Mir“ št. 3 od l. 1889.), zapazili bomo, da se je število udov zdatno pomnožilo v župnijah: Reberca, Vogerče, Korte, Jezersko, Obirsko, Žel. Kaplja, Šteben pri Klobasnici, Kazaze, Šmihel pri Pliberku, Kotlje, Švabek, Ovbre, Gorenče, Št. Rupert pri Velikovu, Št. Tomaž, Sveče, Otok, Dvor, Loče, Brnca, potem na Zili v Blačah, na Bistrici, v Štebnu, Št. Pavlu, in še v nekterih drugih župnijah. Nasprotno pa se je število udov skrčilo v Vetrinjah, Hodišah, Trušnjah, Libeličah, v Črni, Strojni, Št. Danijelu, in še v nekterih farah.

Izrekamo iskreno željo, naj bi se koroški rodoljubi potrudili za razširjenje naše družbe, da se naše ljudstvo pouči in oblaži na podlagi materne jezika, da se veselje do poštenega berila ohrani in vedno bolj razširi, in da tudi drugim Slovincem pokažemo, da smo zavedni in da znamo ceniti svoje svetinje. Mohorjan.

V a b i l o .

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Tolstivrh in okolico bode imela v torek dne 30. decembra 1890 ob 2. uri popoldne pri gospej Mariji Ehleitner pri Fari **svoj letni občni zbor** po sledečem dnevnem redu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Uplačevanje letnih doneskov. 4. Slučajni govori in nasveti. Po zborovanju prosta zabava. — Prijazno so povabljeni vsi domači in tuji udje in vsi tisti, ki želijo priložiti k imenovanej podružnici.

Odbor.

Pozor!

Vse naše prijatelje in rojake, posebno pa naše poverjenike po deželi uljudno prosimo, da s skrbno in natanjko pazijo, kako se bode vršilo po posameznih slovenskih krajih ljudsko štetje in da nam blagovolijo nemudoma naznaniti imena onih štetvenih komisarjev, oziroma županov, občinskih tajnikov, učiteljev ali orožnikov, ki bi skušali na kateri koli nepostavni način pritiskati na naše slovenske rojake s tem namenom, da bi se dali vpisati za Nemce. Taka poročila pa morajo biti povsem zanesljiva, in se morajo dati s pričami dokazati, kar bode posebno takrat potreba storiti, ako bode podpisano društvo prisiljeno postopati proti takim osebam pritožbenim potom.

Sploh priporočamo vsem slovenskim našim rojakom, da storijo svojo národno dolžnost.

Odbor

katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.

N a z n a n i l o .

Zaradi sklepanja računov „hranilno in posojilno društvo“ v Celovcu od 1. do 19. januarja ne bode uradovalo.

Ravnateljstvo.

Loterijske srečke od 13. decembra.

Linc	16	60	62	87	28
Trst	39	26	64	32	5

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno . . . 2 gld. 40 kr	
pšenica po	5 gld. 30 kr.	kislo	2 " — "
rž	4 " 90 "	slama	1 " 40 "
ječmen	3 " 80 "	meterski cent (100 kil.)	"
oves	2 " 50 "	Frišen špeh kl. — gld. 60 kr.	
hejda	4 " 50 "	maslo	1 " — "
turšica	3 " 60 "	mast	— " 75 "
pšeno	6 " 20 "	Navadni voli	100—120 gld.
proso	— " — "	pitani voli	120—190 "
grah	— " — "	junci	60—90 "
repica	1 " 10 "	krave	60—120 "
fižol, rudeči	— " — "	junice	50—80 "
Deteljno seme — do — gld.		prešički	5—15 "
100 kil.			

➡ Današnja številka obsega šestnajst strani.

Oglasila.

Peter Markovič, slikar, se priporoča vsem rodoljubom in častiti duhovščini za izdelovanje vsake vrste oljnatih slik, posebno portretov po fotografijah, vsake vrste cerkvenih slik za oltarje, poštre in banderne slike itd. Cena nizka, delo umetno. Naročbe naj se blagovolijo adresirati: Peter Markovič, slikar in pozlatar v Rožeku (Rosegg) na Koroškem.

Naznanilo.

Peter Grašič, sedlar v Šmihelu nad Pliberkom, se priporoča od rodoljubov Podjanskih vsem kmetom kot izvrsten delavec in Slovenec. Izdeluje vse sedlarsko delo, tudi kočije in žimnače (matrace) ter ima tudi zalogo že izdelanega blaga pripravljeno. Kdor želi, mu pride tudi na dom delat. Slovinci, svoji k svojim! Več rodoljubov.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim častitim kupovalcem iz dežele in mesta, kakor tudi vsem svojim prijateljem in znancem

Fran Sadnikar,

trgovca z železino. (Burggasse šte. 7.)

Naznanilo.

Vsem gospodom kmetovalcem, prijateljem in znancem

želim vesele praznike in srečno novo leto.

Pri tej priliki pa naznanjam, da bom dne 3. januarja 1891 odprl **podružnico** svoje kupčije s tržaškim blagom, moko in žganjem na starem trgu št. 19, to je četrta hiša od hranilnice proti staremu trgu, kjer se bo vsak lahko prepričal, da se dobi pri meni izvrstno frišno blago in najboljše kup. S spoštovanjem

FERD. MUSSI.

Burggasse šte. 12. Stari trg. št. 19.
(pri „sladkornem klobuku“). („pri zlatem vencu“).

Kupčijsko naznanilo.

Moka, južno sadje, sladkor, kava, vino, žgane pijače, rum, špirit

priporoča in prodaja dober kup

David Pichler,

šolske ulice pri „zlatem sidru.“

Vino.

Kdor želi **pravega, natornega vina**, ki je kupljeno iz prve roke od vinogradnikov, naj se potruži k meni. Priporočam:

Blatensko vino	po 18 kr. liter.
Abrahamsko vino	„ 24 „ „
Rendeško vino	„ 26 „ „
Badačonsko vino	„ 32 „ „

in veliko zalogo drugih rudečih in belih vin.

Ob enem priporočam svojo **bogato zalogo tržaškega (špecerijskega) blaga**, ki ga prodajam po najnižjih cenah.

Amand Prosen,

v kosarnskih ulicah šte. 24 v Celovcu.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisanih zavitkov itd. po najnižjih cenah.

pripravljena od lekarja PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplívno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

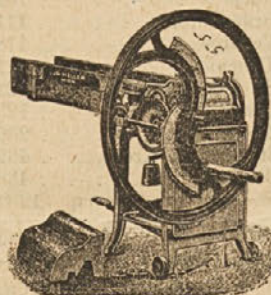
Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi.

Esenco za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v skatljah po 12 steklenic za gl. 1.36; po 24 za gl. 2.60; po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.26; po 55 za gl. 5.62; po 110 za gl. 10.30; po 550 za 50 gl.

V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah. — V Celovcu prodaja jih lekar Thurnwald in Egger, v Beljaku dr. Kumpf in Scholz, v Trbižu Siegel.

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive, vinske in sadne stiskalnice, naprave proti strupeni rosi, mlini za grozdje in sadje, } najnovejša sestava } v raznih velikostih.

Mlatilnice, čistilnice in vitala, stroji za ropkanje turšice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave za sadje in sočivje, avtomatično zeleno krmo,

stiskalnice za kope, Škoporeznice v največji izbiri prodaja izvrstno izgotovljene in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

Kupčijsko naznanilo.

Udano podpisani uljudno priporočam slavnemu p. n. občinstvu svojo

bogato zalogo

suknena, modnega in vsakdanjega družega oblačilnega blaga, vsakovrstne drobnine in priprave za krojače, veliko zalogo flanelastih, posteljnih in prešivnih (štepanih) odev, koev za konje itd. vse po najnižjih cenah. — Visokočastito **duhovščino** opozorujem na svojo bogato zalogo črnega toskina, peruina in blaga za talarje. Postrezem pošteno in po ceni. — Z dežele naročeno blago se brž po pošti odpošlje. Izgledki (muštri) se pošiljajo zastonj in franko. Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz

v Dunajskih ulicah v Celovcu.

